

Ung Vänsters valfaktahäfte 2026

Innehåll

Arbetsmarknad och ekonomi.....	3
Antirasism	9
Bostad	16
Feminism	21
Försvar- och säkerhet	27
Utrikespolitik	36
Miljö, klimat och infrastruktur	43
Utbildning.....	50
Rättspolitik	59

Inledning

Det här är Ung Vänsters valfaktahäften 2026. Den innehåller en genomgång av nio politiska områden som med stor sannolikhet kommer komma upp under valrörelsen. De är inte en handledning till Ung Vänsters kampanj *Vi har råd!* utan underlag för att kunna förbereda sig på frågor som kommer upp exempelvis på skoldebatter.

Med valfaktahäftena kan du läsa på och förbereda dig för viktiga situationer. Vid bokbordet, på debatten och i klassrummet. I tidningsintervjun, på insändarkvällen i klubblokalen och i sociala medier. När du ska värva en ny medlem, snacka ner högern eller få någon att gå och rösta vänster eller organisera sig är valfaktahäftena ditt första hjälpen-kit och din bästa vän.

Valfaktahäftena är inte en uttömmande förteckning på hela Ung Vänsters analys och åsikter inom de politiska områdena, utan komprimerade och utformade för att vara så lättanvända som möjligt. Varje politiskt område innehåller en inledning med Ung Vänsters analys och ingång av området, det politiska läget och vår vision, konkreta reformer, en fiendebild och svar på tal till högerens sannolikaste argument. Valfaktahäftena är tänkta att fungera som ett stöd för dig när du är ute på debatter och värvningstillfällen. Läs igenom häftena innan och ta med dem ut på skolbesöken. Om man inte kommer ihåg svaret på en fråga är det bra att kunna slå upp det i häftet.

Nu krossar vi Tidöpartierna i den här valrörelsen. Upp till kamp kamrater!

Arbetsmarknad och ekonomi

Inledning

Det är inte en slump att vi har arbetslöshet i dagens ekonomi eller att lönerna är för låga och villkoren för dåliga. Ekonomin är strukturerad för att storföretagen ska tjäna så mycket som möjligt, något som görs på vår bekostnad. För att kunna hålla villkor och löner nere är det viktigt att det finns arbetslösa, så att arbetare konkurrerar med arbetare om vem som kan gå med på sämst villkor - vilket i längden försämrar för oss alla. Om alla haft ett arbete skulle det vara lättare att kräva förbättringar, eftersom företaget inte kan ersätta oss men någon som desperat letar efter jobb. Därför ligger det i högerens och företagens intresse att forma ekonomin så att vi inte har full sysselsättning och att göra det så jobbigt som möjligt att vara arbetslös.

Företag och miljardärer har inte samma politiska intressen som arbetare och vanligt folk, de står i direkt konflikt. Deras makt och rikedomar kan bara existera på vår bekostnad. De vill tjäna så mycket som möjligt, det gör de genom att anställa för lite personal, erbjuda dåliga arbetsvillkor, låga löner och betala så lite skatt som möjligt. Vi skulle å andra sidan tjäna på att ha fler kollegor, bättre arbetsvillkor, högre löner och ett starkt samhälle som med statliga medel kan bygga ut och investera i välfärden, bostäder och infrastruktur.

Det politiska läget och vår politik

Sverige är det land med tredje flest dollarmiljardärer per capita i hela världen, och de 46 rikaste personerna äger mer än 8 miljoner personer gör tillsammans (Oxfam). Klassklyftorna blir allt större och idag tjänar en VD 95 gånger mer än en undersköterska (LO). Tidöregeringen för en omvänd fördelningsspolitik där man ska ta från de fattiga och ge till de rika. Deras skattesänkningar går till de allra rikaste, den som tjänar 150 000 kronor i månaden har fått en procentuell skattesänkning som är över sju gånger större än den som tjänar 17 000 kronor. Samtidigt har Sverige under lång tid sänkt skatter på kapital, förmögenheter och höga inkomster. Skatter på arbete står idag för en större del av statens intäkter än skatter på kapital. Det betyder att löntagare betalar en större andel, medan de som lever på kapitalinkomster ofta betalar mindre i relation till sina inkomster. Kapitalskatten, alltså skatten på den vinst som företagsägare tar ut, är procentuellt lägre än den på arbete. Idag har vi en ekonomi där kassörskan på Willys betalar en större del av sin inkomst i skatt än vad Willys ägare Antonia Ax:so Johnsson betalar.

Arbetsmarknaden är i kris, med en arbetslöshet uppe på skyhöga nivåer, 10% och ungdomsarbetslösheten är hela 25%, många unga tvingas läsa kurser på högskolan – inte för att de vill, utan för att det är enda sättet att få en inkomst via CSN när det inte går att få en anställning. Tidöregeringens svar på arbetslösheten är att göra arbetsmarknaden mer "flexibel". Det innebär inget annat än att göra den mer osäker genom att fler får osäkra anställningsformer och man blir lättare att sparka.

1 Det som saknas är inte incitament för att skaffa arbete utan en offensiv politik för att möta
2 framtidens utmaningar. Arbetslösheten finns inte för att vi inte har jobb som måste utföras, vi
3 behöver rusta upp välfärden, bygga bostäder och förbättra infrastrukturen. Något är fel med
4 ekvationen när samhället har så mycket som måste byggas upp samtidigt som vi slår rekord i
5 arbetslöshet. Det investeras inte i tillräcklig utsträckning i klimatomställning, industri eller offentlig
6 sektor för att skapa nya jobb. Istället lämnas utvecklingen i hög grad åt marknaden, trots att
7 marknaden gång på gång visat att den inte klarar av att skapa jämlika och trygga arbetsvillkor.

8
9 Arbetsmarknaden och ekonomin präglas idag av ökade klyftor, hög arbetslöshet och en förskjutning
10 mot mer otrygghet på arbetsmarknaden. Konflikten står mellan en politik som prioriterar
11 marknadens villkor och en politik som sätter människors trygghet, jämlikhet och rätt till arbete i
12 centrum.

13
14 Vi vill ha ett samhälle där vi arbetar för att leva, inte lever för att arbeta. Schyssta arbetsvillkor och
15 löner ska vara en rättighet, inte ett privilegium - arbetsrätten måste stärkas, inte urholkas. Det behövs
16 hårdare regleringar på företagen, exempelvis att begränsa antalet underentreprenader byggföretag får
17 ha och ta bort delade turer inom vården, sanktionerna mot företag som bryter mot
18 arbetsmiljölagarna måste också bli hårdare. Vi vill införa sex timmars arbetsdag med bibehållen lön.
19 Det skulle ge oss mer fritid och ett schysstare jobb, på företag där man testat på arbetstidsförkortning
20 har det lett till mindre stress, längre sjukfrånvaro, högre produktivitet och fler beräknas kunna orka
21 ett helt arbetsliv. Frågan är inte om vi har råd med arbetstidsförkortning, frågan är om vi har råd att
22 fortsätta ha ett arbetsliv som gör människor sjuka.

23
24 Artificiell intelligens (AI) förändrar flera delar av samhället i snabb takt. I grunden är det teknik som
25 skulle kunna effektivisera arbetet och vara ett värdefullt verktyg för människor. Det är tyvärr inte
26 den riktning som utvecklingen går i. De största AI-modellerna (ChatGPT, Grok, Gemini, Deepseek)
27 som är språkmodeller, också kallat generativ AI, ägs av storföretag där det i slutändan är delägarna
28 och de högst uppsatta cheferna som beslutar hur tekniken ska utformas. Deras främsta mål är inte
29 att skapa en teknik som bidrar till ett bättre samhälle, utan att maximera sin egen vinst. Risker är att
30 AI används för att automatisera arbeten utan att arbetstiden kortas eller andra jobb skapas, vilket
31 hade lett till en ökad arbetslöshet, inte minst hos redan hotade yrken som kulturarbetare. Samtidigt
32 leder dagens generativa-AI till långtgående konsekvenser för miljön, bland annat brukas stora
33 mängder energi och vatten för att driva och kyla ner de massiva datacenter som driver AI:n.
34 Samhällsviktig infrastruktur behöver kontrolleras offentligt, där målet är att göra människors liv
35 bättre. Vi ser också hur AI används inom rättsväsendet, där ett verktyg som ska hjälpa oss i vardagen
36 istället används för massövervakning. Vi ställer oss positiva till att ställa krav på de företag som idag
37 kontrollerar utvecklingen av artificiell intelligens.

Vi ska ta Sverige i en socialistisk riktning och bygga ett jämlikt samhälle där alla har rätt till ett värdigt liv. Det är dags för en omfördelningspolitik värd namnet, vi ska höja skatterna för de allra rikaste så vi kan genomföra nödvändiga investeringar och samtidigt skapa arbeten. Genom höjd kapitalskatt, återinförd förmögenhetsskatt, en ny miljardärsskatt och att beskatta bankernas övertjänster kan vi bland annat bygga ut vården i hela landet, anställa mer personal och bygga en miljon bra och billiga hyresrätter - samtidigt som vi sänker skatten för låga och normalstora inkomster.

Sverige är ett rikt land – problemet är att rikedomerna är orättvist fördelade. Vi har råd med arbete med schyssta villkor åt alla!

Reformer

- Sänk inkomstskatten för låginkomsttagare.
- Höj progressiviteten i statliga inkomstskatten.
- Höj bolagsskatten.
- Inför en förmögenhetsskatt.
- Inför fastighetsskatt.
- Inför arvsskatt.
- Höj skatten på kapitalvinst så den är högre än skatten på arbete.
- Kriminalisera och döm skatteflykt på samma sätt som stöld.
- Arvodet för en heltidspolitiker ska ligga på samma nivå som den nationella medianlönen för kvinnor inom LO.
- Förbjud vinster i välfärden.
- Högre lön i offentlig sektor.
- Slopas överskottsålet för att kunna lånefinansiera långsiktiga investeringar.
- Omvandla studielån till studielön för yrkesutbildningar inom bristyrken.
- Sex timmars arbetsdag med bibehållen lön.
- Lagstadgad rätt till heltid.
- Stärk arbetsrätten, återinför de gamla turordningsreglerna i LAS.
- Avskaffa särskild visstidsanställning.
- Slopas karenstiden.
- Höj A-kassan.

Vår fiende på arbetsmarknaden och i ekonomisk politik

De fiender vi ska använda för arbete och ekonomi är Tidöregeringen samt miljardärer och storföretag.

Tidöregeringen för en omvänd fördelningspolitik - de tar från de fattiga och ger till de rika. Skattesänkningar för storföretag och de rikaste lämnar oss med en nedmonterad välfärd, bostad och

1 infrastruktur. De vill inte att staten ska ta ansvar för vår rätt till ett värdigt liv, utan lämna det till
2 marknaden, resultatet är ökade levnadsomkostnader för oss. De ger makt till företagen istället för
3 folket, och ger oss en otryggare arbetsmarknad och arbetsvillkor genom att skapa en mer "flexibel"
4 marknad.

6 Miljardärernas och storföretagens intressen står i rak motsats till arbetarklassens och vanligt folks
7 intressen. De vill tjäna så mycket pengar som möjligt, det går inte att göra utan att det sker på vår
8 bekostnad, utan att öka klassklyftorna. De tjänar på sänka skatter som sparar pengar för dem. Vi
9 tjänar på att kunna investera i välfärd, bostäder och infrastruktur. De tjänar på låga löner och dåliga
10 arbetsvillkor, vi tjänar på att få ut mer av arbetet vi producerar.

12 Svar på tal

13 ***Det ska löna sig att arbeta, sänk skatten*** - Om man på riktigt tycker arbete ska löna sig är man
14 för högre löner och bättre arbetsvillkor. Sverige är ett skatteparadis för de rikaste - höj deras skatter
15 och sänk skatten på arbete med vanliga löner. Vi har facit på vad högerns ekonomiska politik leder
16 till: lägre skatter för överklassen och högre levnadskostnader och sämre livsvillkor för vanligt folk.

18 ***Sex timmars arbetsdag är för dyrt och skulle förstöra ekonomin och marknaden*** - Ni har
19 tydligen inte hittat några nya argument på över hundra år. Det var exakt så här det lät när vi införde
20 8 timmars arbetsdag. Sedan 80-talet har produktiviteten fördubblats men arbetstiden förblivit
21 densamma. 6 timmars arbetsdag med bibehållen lön skulle ge oss mer fritid, omvandla deltid till
22 heltid, ge oss mer betalt för vårt arbete och sänka arbetslösheten. Sverige är ett rikt land, problemet
23 är hur rikedomarna är fördelade - vi har råd med 6 timmars arbetsdag.

25 ***Det ska löna sig att arbeta, sänk bidragen*** - Att tro att folk inte vill ha arbete, eller att det är
26 chill att leva på a-kassa är helt världsfrånvänt. Att sänka bidrag ökar otryggheten, inte
27 sysselsättningen. Högern prioriterar de rikas välstånd istället för vår rätt till drägliga liv.

29 ***Inför etableringsjobb/ingångslöner för unga, långtidsarbetslösa och nyanlända så det är
30 lättare att få ett jobb*** - Vi ska inte skapa en låglöneemarknad - vi ska skapa riktiga jobb med riktiga
31 löner. Sänker man lönerna för vissa grupper pressar man lönerna för alla. Vi vill istället förbättra
32 arbetsvillkoren, höja lönerna och investera på välfärden och bostadsbyggandet så att vi skapar jobb
33 på riktigt.

35 ***Vi behöver en mer flexibel arbetsmarknad där det är lättare att anställa och avskeda
36 personer*** - Det är redan lätt att visstidsanställa och hyra in personal. Problemet idag är inte att det är
37 för svårt att säga upp folk - utan att många redan lever med otrygga villkor.

1 ***Avskaffa LAS*** - LAS är garanten för att inte avskedas godtyckligt. Det tar makt från anställda och
2 ger till arbetsgivaren, det gör det svårare att säga ifrån, organisera sig eller kräva bättre villkor.

3
4 ***Höga skatter leder till att svenska företag etablerar sig i andra länder istället*** - Företag
5 stannar där det finns utbildad arbetskraft, stabilitet och infrastruktur – inte bara låga skatter. Det här
6 argumentet avslöjar bara att storföretag idag försöker leva på att utnyttja oss, inte gynna samhället.
7 Vi vill forma svensk arbetsmarknad utifrån allas rätt till ett drägligt liv. Sverige är rikt, problemet är
8 att de flesta rikedomar ligger i händerna på några få miljardärer - vi har råd att beskatta dem för att
9 bygga ett starkt, tryggt och pålitligt samhälle.

10
11 *Om du har frågor om arbetsmarknadspolitik kan du kontakta Ung Vänsters*
12 *arbetsmarknadspolitiska talesperson Gabrielle Erikstedt på gabrielle.erikstedt@ungvanster.se, Ung*
13 *Vänsters ekonomisk-politiska talesperson Elna Igeland på elna.igeland@ungvanster.se eller*
14 *info@ungvanster.se*

Antirasism

Inledning

Rasismen är en del av hela samhället på alla plan. Det kan handla om rasistiska glåpord, rasistiskt våld på gator och repressiva poliser och myndigheter, men det handlar också om fördomar, strukturella skillnader i bostad, arbete och i skolan. Högern kan ofta se på rasism som att olika personer inte har träffats och att lösningen är att alla ska vara snälla mot varandra. Ung Vänster ser att rasismen är strukturell och handlar om makt. Någon tjänar på att rasismen finns och den handlar om mer än bara glåpord, utan finns på alla plan.

I det här valfaktahäftet kommer du att få lära dig om övergripande antirasistiska perspektiv och analyser kring olika ämnen och få argument som kan vara givande för debatter. Det här valfaktahäftet kan man se som en utveckling av andra politiska frågor men med ett mer antirasistiskt perspektiv, en utveckling i frågor som vi har.

Det politiska läget och vår politik

Arbetsmarknad

Arbetsmarknaden är rasistisk. Arbetslösheten bland utrikesfödda är 16,2% jämfört med inrikesfödda som är 5,7%, bland åldrarna 15-74 år (SCB via macroband 2024). Det här är inte för att rasifierade personer är dumma utan det handlar om rasism. Utrikesfödda har inte samma förutsättningar som inrikesfödda har. Det handlar bland annat om en segregerad skola där skolor i eftersatta områden inte får resurserna de behöver, men även att man har lägre chans att bli kallad till intervju om man har ett 'utländskt' klingande namn.

Utbildning

Skolan är ett tydligt exempel på segregationen i Sverige. Beroende på vilken skola du går på och vilken som ligger närmast ditt hem. Skolan ser även väldigt olika ut utifrån vilka förutsättningar du får hemifrån. Vi kan se på arbetslösheten av de som har eftergymnasial utbildning mellan 15-74 år. 10,5% av utrikesfödda som gått eftergymnasial utbildning är arbetslösa, till skillnad från inrikes födda som ligger på 3,5% (SCB 2024). Högerns politik skapar den här segregationen och gör att beroende på vilka förutsättningar man har får man olika rätt till en bra utbildning.

Ung Vänster tycker att alla ska ha samma rätt till en bra och värdig utbildning och därför vill vi satsa på fler lärare, specialpedagoger, kurator och sjuksköterskor.

Bostäder

Alla har rätt till bra bostäder och bostadsområden. Det spelar ingen roll vad du har för ekonomi, hur bra du kan svenska språket eller vilken hudfärg du har. Oavsett om du växer upp i "orten", på landsbygden eller i ett fint villaområde i innerstan. Att ha en trygg och bra bostad är en rättighet som ingen ska behöva kämpa för att få tillgång till. Istället för att straffa folk för att de inte har samma tillgång till flashiga arbeten med höga löner vill vi bygga fler bostäder med billiga hyror som

människor i Sverige faktiskt har råd att bo i. Vi vill se att bostadsbidragen höjs och görs tillgängliga för dem som behöver dem, det ska vara möjligt att vara student, invandrad eller ensamstående förälder och ändå få hyran att gå ihop.

Eftersatta områden

Ung Vänster vill se att alla bostadsområden ska vara trygga oavsett hur länge man bott i Sverige och oavsett hur ens ekonomi ser ut. Alla har rätt att bo i ett område som prioriteras och värdesätts. Förorter nedmonteras och eftersätts. Högern tror att om vi inte ger förorter samma möjligheter och tillgångar till trygga och aktiva områden och istället satsar på fler poliser och repression så kommer saker att lösa sig. Högern säljer ut våra centrum och tillgångar till aktiviteter. Vi vill istället se kommunala kultur och idrottsföreningar i alla områden och särskilt satsa på eftersatta områden.

Flyktingpolitik

Sverige har skrivit under FN:s flyktingkonvention som innebär att vi har en skyldighet att garantera flyktingar asyl. Enligt konventionen har en person som - "lämnat sitt land och inte kan återvända på grund av en välgrundad rädsla för förföljelse på grund av ras, religion, nationalitet, medlemskap i en social grupp, eller politisk åskådning" - flyktingstatus. I Sverige har man även lagt till kön och sexuell läggning som grunder för flyktingstatus. Även om Sverige skrivit under på dessa saker är vårt asylsystem långt ifrån att erkänna rättigheten hos människor med flyktingstatus. Medan omvärlden blir allt mer orolig, blir svensk politik allt mer rasistisk. En rasistisk flyktingpolitik har dödliga konsekvenser.

2016 införde man att uppehållstillstånd som tidigare varit permanenta blivit tillfälliga och kopplade till krav på inkomst och arbete. Detta innebär en ökad stress och psykisk ohälsa för flyktingar och har öppnat upp för ökat utnyttjande av flyktingar på arbetsmarknaden, då en anställning i många fall är livsviktigt för att inte bli utvisad.

Tidöregeringens "paradigmskifte" innebär att flyktingpolitiken utgår från rasism och inte människovärde. Målet Tidöregeringen infört är att flyktingar som beviljas asyl i Sverige ska få stanna tillfälligt och mottagandet ska vara i linje med vad internationell rätt som minst kräver, vilket försätter människor på flykt i livsfara och inhumana levnadsförhållanden. Man har minskat antalet kvotflyktingar från 5 000 till 900, att ta emot kvotflyktingar är ett sätt att ge de mest utsatta en säker och laglig migrationsväg.

År 2023 begränsades möjligheten att få uppehållstillstånd av humanitära skäl. Det betyder i praktiken att det blivit högre krav för att beviljas uppehållstillstånd i Sverige. De har skärpt villkoren för anhöriginvandring, vilket är vad som ledde till de uppmärksammade tonårsutvisningarna. Regeringens utredare föreslår att permanenta uppehållstillstånd ska kunna

återkallas, vilket skulle beröra runt till 180 000 personer i Sverige - det är något som strider mot både svensk och internationell rätt.

Varje människa på flykt från krig och konflikt har rätt till en fristad. Sverige ska ha en generös flyktingpolitik, som inte splittrar familjer och som ger människor möjligheten att stadga sig. Den som flyr har inget val - ingen människa är illegal.

Integration

Ett solidariskt, välkomnande och värdigt flyktingmottagande är ett nationellt åtagande. Även om det är kommunerna som i praktiken genomför en stor del av de insatser som krävs för ett bra mottagande och en fungerande etablering i samhället, har staten det övergripande ansvaret för att det fungerar. Staten måste därmed säkerställa att kommunerna har rätt förutsättningar för att kunna genomföra sina uppdrag, både ekonomiskt och praktiskt. Mottagandet ska därför ha en tydlig nationell styrning och tillräcklig statlig finansiering. Vi bekämpar diskriminering på alla nivåer i samhället. Bostadsbrist och arbetslöshet drabbar dem som är nyanlända i Sverige extra hårt. Därför krävs både en kraftfull politik för generell välfärd och individuella lösningar för att ta till vara erfarenheter och resurser.

Repression

Högern pratar alltid om "de farliga gängen" men det som de inte säger är att deras rasistiska och våldsamma politik är det som skapat kriminaliteten i våra förorter. Det handlar om makt och ekonomi, inget barn drömmer om att skjuta ett annat barn, utan det är resultatet av en extrem nedprioritering av våra förorter. Det är resultatet av utanförskapet som högern har skapat genom att inte ge alla ungdomar rätten till en bra ekonomi, utbildning och trygga fritidsaktiviteter. Istället för att öka våldet med ännu mer våld genom poliser och repression vill vi se en politik där man inte ska behöva långa narkotika för att få vardagsekonomin att gå runt.

Rasprofilering innebär att ordningsmakten, såsom polis eller väktare, kontrollerar eller misstänkliggör personer baserat på hudfärg, etnicitet, religion eller nationellt ursprung snarare än konkret misstanke om brott. Det är en form av diskriminerande särbehandling som ofta bygger på stereotyper och är sällan en officiellt erkänd metod. 2023 släppte Brottsförebyggande rådet (Brå) en rapport om polisens arbete med profilering och likabehandling med fokus på diskriminerande etnisk profilering. Den visar att det finns systematiska skillnader utifrån etnicitet i polisens misstankar om narkotikabrott och att personer med bakgrund i Afrika och Västasien ofta kontrolleras felaktigt. Ung Vänster vill se större satsningar på att utbilda myndigheter gällande särbehandling av rasifierade personer.

SiS-hem

Ett SiS-hem, Statens institutionsstyrelse, är ett särskilt ungdomshem som bedriver tvångsvård för barn och unga med allvarliga psykosociala problem, såsom missbruk, kriminalitet eller annat normbrytande beteende. 2024 gjorde riksrevisionen en granskningsrapport som visade att barn och unga som placeras på SiS långt ifrån alltid får en effektiv vård och behandling. För att åstadkomma förbättring krävs förändringar såväl inom som utanför SiS. Att tvångsomhänderta barn och unga med en placering inom låst institutionsvård är en av de mest ingripande åtgärder samhället kan göra. Ofta leder SiS hem inte till att ungdomar får den vård de behöver utan tvärtom att de återfaller i kriminalitet, missbruk eller annat socialt nedbrytande beteende. Att låsa in barn är inte lösningen på problemet. Ung Vänster vill lägga ner SiS hemmen. SiS-hem i praktiken är som fängelser med fruktansvärda förhållanden, där barn så unga som 12 år kan vara inlåsta på obestämd tid tills de fyller 21 år. Barn som behöver vård ska inte traumatiseras av att frihetsberövas. Vi vill se att kommuner tar ansvar för de barn och unga som behöver omfattande stöd.

Svenskhet

Högern kommer att använda uttryck som "svenska värderingar". Vilket spär på en nationalistisk idé om att nationer är en identitet. Istället för att gå med på synen som "svenskhet" tror Ung Vänster att alla människor oavsett nationsgränser är lika kompetenta och har samma rätt till ett värdigt liv. Istället för att peka på rasifierade personer som ett problem för Sverige ser vi att högerns politik är det som har kraschat ekonomin. Vi tror på människovärde, jämlikhet och solidaritet. När högern sänker skatterna och höjer våra vardagskostnader så vill vi se att de som har pengar i fickorna betalar för att Sverige ska gå runt, därför vill vi införa en arvsskatt och förmögenhetsskatt.

Normalisering av rasismen

Idag ser vi att öppen rasism blir vanligare. Våldsamma rasistiska organisationer går återigen på våra gator. Istället för att motverka normaliseringen av rasism spär regeringen och Sverigedemokraterna på den. De använder en retorik som splittrar människor och riktar bort fokus från deras egen misslyckade politik. Vi ser att vi har samma intressen. Vi tror på ett enat samhälle som tar kampen för det vi behöver – ett samhälle som sätter våra intressen framför de allra rikaste.

Vår fiende inom antirasism

Den fiende vi ska använda inom antirasism är Tidöregeringen i allmänhet och Sverigedemokraterna i synnerhet. Deras politik driver på rasismen och segregationen. Vi ska avslöja deras rasistiska retorik och politik, som sprider myten om att kriminalitet är ett "invandrarproblem" och därigenom legitimerar sina lagförslag som försätter människor på flykt i livsfara och försämrar livskvaliteten för rasifierade i Sverige.

Reformer

- Anställ fler lärare i grundskolan i syfte att skapa mindre skolklasser.
- Höj bostadsbidragen och gör dem tillgängliga för fler.
- Förbjud hyresvärdar från att vräka barnfamiljer oavsett anledning.
- Ta bort visitationszoner.
- Höj bidragen till idrotts- och kulturföreningar.
- Bygg ut frivården - d.v.s vård utanför fängelseanstalt .
- Fasa ut korta fängelsestraff till förmån för elektronisk fotboja, med undantag för sexualbrott.
- Förbud mot att fängsla barn.
- Lägg ner SiS-hemmen.
- Slopa alla mål som verkar för att hålla flyktinginvandringen nere.
- Avskaffa tillfälliga uppehållstillstånd och återgå till permanenta.
- Preskriptionstiden för utvisningsbeslut ska börja gälla utan att personen lämnat landet.
- Att ändra preskriptionstiden från fem år till tre år.
- Möjliggör att söka asyl på svenska ambassader.
- Avskaffa försörjningskrav vid anhöriginvandring.
- Slopa språkkrav för medborgarskap.
- Avskaffa den så kallade tvåårsregeln för att stärka rättigheterna för kvinnor utsatta för fruimport, det ska inte gå att utvisa någon som fått uppehållstillstånd på grund av anknytning ifall relationen till dennes partner tar slut.

Svar på tal

Vi måste minska invandringen - Rätten till asyl är en mänsklig rättighet. Sverige är med och bidrar till krig och konflikter i världen med bland annat vapenexport, det minsta vi måste göra är att ta emot människor som behöver en fristad på grund av västvärldens blodiga utrikespolitik. Den politik ni genomför är en rasistisk politik som inte löser några faktiska problem. Kriminalitet är en konsekvens av ojämlikheten - något ni aktivt ökar. Den som flyr har inget val, ingen människa är illegal.

Vi ska återkalla permanenta uppehållstillstånd - Att er politik är så rasistisk att ni är beredda att bryta mot rättssäkerhetens principer, mänskliga rättigheter, svensk och internationell lag säger allt om er människosyn. Att kalla ett tillstånd permanent och sedan villkora det är politiskt bedrägeri. Trygghet är grunden för arbete, studier och ett meningsfullt liv och staten ska inte dra undan mattan för människor som byggt sin framtid här. Integration kräver trygghet, inte osäkerhet. Ung Vänster kräver att tillfälliga uppehållstillstånd avskaffas och omvandlas till permanenta.

Utvisa alla kriminella invandrare - Rättsstaten bygger på att människor bedöms som individer och att straff ska stå i proportion till brottet – inte på kollektiv bestraffning eller olika regler beroende på bakgrund. Att införa en automatisk utvisning för en hel grupp bryter mot grundläggande principer om likhet inför lagen. Det är inte ett förslag som minskar brottsligheten, det spär på en rasistisk myt om kriminalitet.

Vänstern bryr sig inte om antisemitism - Antisemitismen i Sverige handlar om rasism. Högerpartiet smutskastar oss i vänstern när deras politik är inget annat än rasistisk. Antisemitism är en form av rasism som drabbar personer som är eller antas vara judar. Fördomar och fientlighet mot judar har en lång historia och är även i dag ett allvarligt problem i många länder, däribland Sverige. Ung Vänster vill se mer utbildning på skolor och i rättsväsendet kring antisemitism, fler och mer skydd till synagogor.

Nyanlända ska behöva kvalificera sig för att få ta del av välfärdsförmåner - Det skapar ett samhälle där alla människor inte garanteras en grundläggande trygghet. Välfärden är ett viktigt verktyg för att människor ska kunna komma in i samhället. Om nyanlända stängs ute från stöd i början ökar risken för fattigdom, marginalisering och långvarigt utanförskap, vilket i blir både dyrare och mer skadligt för samhället och individen.

Det ni gör är att skapa ett "vi och dem"-tänkande där människor behandlas olika beroende på bakgrund. En fungerande integration bygger på att människor får rimliga förutsättningar från start – som tillgång till bostad, utbildning och ekonomisk trygghet.

Men hedersvåld då - det är ju ett importerat problem! - Våld är aldrig okej och det handlar om mäns våld mot kvinnor och förtryck av kvinnor. Det är ett problem som finns över hela världen och är inte kopplat till en specifik kultur, religion eller ett land. Att tala om våld i hederns namn som ett isolerat problem och inte som en direkt konsekvens av patriarkala strukturer formar politik som skadar kvinnors säkerhet - exakt det ni gör när ni tvingar kvinnojourer att stänga ner sina skyddade boenden för våldsutsatta.

Om du har frågor om antirasism under valrörelsen kan du kontakta Ung Vänsters antirasistiska talesperson Zoe Delgado på zoe.delgado@ungvanster.se eller info@ungvanster.se

Bostad

Inledning

Bostadsbristen är inte en slump, utan ett resultat av hur bostadsmarknaden är organiserad. Idag behandlas bostäder som varor på en marknad istället för en rättighet. Det innebär att det byggs där det är mest lönsamt, inte där behoven är störst. Resultatet blir att det byggs dyra bostäder som många inte har råd med, samtidigt som vi som drabbas värst av bostadsbristen fortfarande inte kan hitta ett drägligt boende.

Bostadsmarknaden idag är utformad för att äga sitt boende istället för att hyra. Att det är så enkelt att låna stora summor är en av anledningarna till att svenska hushåll är bland de mest skuldsatta i världen. När bostadsmarknaden är uppbyggd för att alla ska ta massiva lån för att ha någonstans att bo trissas priserna upp, och de som inte kan ta lån för en överprisad bostad tvingas flytta mellan dåliga andrahandskontrakt med ockerhyror.

Marknadens logik är enkel: maximera vinst. För fastighetsägare innebär det höga hyror, låga kostnader och så liten risk som möjligt. För oss innebär det otrygghet, bostadsbrist och ökade kostnader. Precis som på arbetsmarknaden finns det en konflikt mellan vad som är lönsamt och vad människor behöver.

Det politiska läget och vår politik

Privata aktörer har styrt och ansvarat för bostadsmarknaden i decennier och vi har sett vad det lett till. Idag bor mer 21 procent av alla i åldern mellan 20-27 år ofrivilligt hemma på grund av bostadsbristen, det är 200 000 ungdomar (Hyresgästföreningen). Bostadsmarknaden är enormt avreglerad, tidigare har man exempelvis reglerat vinsten man får göra på hyra. Tidöregeringen nedmonterar stöden för bostadsbygge vilket har lett till att det byggs 60 procent mindre än innan de kom till makten. Det som byggs byggs inte för oss som drabbas av bostadsbristen, eftersom det inte går att tjäna lika mycket på det, vilket gör att vi slängs ut på andrahandsmarknaden där hyran i är snitt 51 procent högre än en förstahandshyra på en motsvarande lägenhet. Stockholm är värst med ett snitt på 104 procents påslag för den som hyr i andra hand (jagvillhabostad.nu). Tidöregeringens bostadspolitik utgår från att marknaden ska lösa bostadsbristen, trots att den uppenbart inte gör det. Deras fokus ligger på att öka lönsamheten för fastighetsägare, bland annat genom förslag om marknadshyror och ökat fokus på ägande. Det riskerar att driva upp hyrorna ytterligare och göra det ännu svårare för vanligt folk att få en bostad.

Bostaden har blivit en vara och slutat vara en rättighet. Idag har staten inget ansvar över huvud taget för bostadsbygget, det ligger nästan uteslutande i privata händer (och lite hos kommunerna). När staten ansvarade för bostadsbygget byggdes det bra lägenheter folk hade råd med, och bostadsbristen var minimal. Det är tydligt att när man satsar på hyresrätter så har majoriteten ett värdigt hem, till skillnad från idag. Bostadsfrågan är också en kvinnofråga. Dagens urusla bostadsmarknad gör att

1 kvinnor i våldsamma relationer inte kan lämna eftersom hon inte kan hitta någonstans att bo, utan
2 istället blir fast med hennes förövare. Våld är den största orsaken till kvinnlig hemlöshet.

3
4 Ett värdigt hem ska vara en självklarhet. Det kräver att staten tar ett aktivt ansvar för
5 bostadsförsörjningen. Vi kan inte lämna en så grundläggande fråga till marknaden. Genom offentliga
6 investeringar och ett starkt allmännyttigt byggande kan vi säkerställa att det byggs bostäder som
7 människor faktiskt har råd att bo i. Vi vill införa ett statligt byggbolag som ska bygga en miljon bra
8 och billiga hyresrätter. Segregationen måste brytas och vi ska slå upp hyresrätterna i alla slags
9 områden. Alla ska ha råd att betala sin hyra, därför vill vi införa ett vinsttak på hyror.

10
11 Andrahandsmarknaden behöver regleras hårdare och sanktionerna bli hårdare mot de som bryter
12 mot hyreslagstiftningen. Genom att på riktigt ta ansvar över bostadsmarknaden och göra rejäla
13 investeringar kan vi garantera allas rätt till tak över huvudet. Sverige är ett rikt land – problemet är
14 att rikedomerna är orättvist fördelade. Vi har råd med en miljon bra och billiga hyresrätter!

15 16 **Reformer**

- 17 ● Inför ett statligt byggbolag.
- 18 ● Bygg en miljon billiga och bra hyresrätter.
- 19 ● Inför ett vinsttak på hyror.
- 20 ● Inför förmånliga statliga bygglån för 30 miljarder årligen.
- 21 ● Stärk hyresgästers möjlighet att få tillbaka pengar från ockerhyror.
- 22 ● Höj straffen för hyresvärdar på andrahandsmarknaden som tar olagligt hög hyra eller på
23 andra sätt bryter mot hyreslagstiftningen.
- 24 ● Höj bostadsbidragen och gör dem tillgängliga för fler.
- 25 ● Inför en statlig byggbonus till kommuner som bygger hyresrätter.
- 26 ● Förbjud försäljning av det kommunala bostadsbeståndet.
- 27 ● Ge våldsutsatta kvinnor förtur i bostadskön.
- 28 ● Förbjud hyresvärdar från att vräka barnfamiljer oavsett anledning.
- 29 ● Renovera det offentliga bostadsbeståndet med bibehållna hyror i syfte att rusta upp skicket
30 på dem och göra dem mer energisparande.
- 31 ● Tillämpa feministisk stadsplanering i den statliga och kommunala planeringen i syfte att
32 bygga bort otrygga ytor.

33 34 **Vår fiende i bostadspolitik**

35 De fiender vi ska använda inom bostadspolitik är Tidöregeringen och fastighetsägarna.

36
37 Tidöregeringen vill införa marknadshyror, vilket skulle leda till enormt ökade hyror. Deras politik
38 leder till högre kostnader, inte minst gällande vår hyra. Det skulle också göra det ännu svårare att få

1 en första bostad, eftersom det blir svårare att hitta något man har råd med. De premierar ägande som
2 boendeform, vilket inte hjälper majoriteten att hitta bostad, utan gör bara befolkningen mer
3 skuldsatt. Det vi behöver är att satsa på hyresrätter för att fler ska kunna ha ett eget hem. Deras politik
4 leder till att allt fler måste söka sig till andrahandsmarknaden som präglas av ockerhyror och
5 undermåliga boenden.

6
7 Fastighetsägarna bygger och hyr ut för att tjäna så mycket som möjligt. För dem är bostaden en
8 inkomstkälla, för oss är det en grundläggande rättighet. De har inte ett intresse av att lösa
9 bostadskrisen, eftersom de bra och billiga bostäder vi är i behov av inte gör dem rikare. När staten
10 tog ansvar för bostadsbygget kunde de flesta av oss skaffa ett hem. Nu när marknaden fått styra i
11 decennier förvärras situationen år efter år.

12 13 **Svar på tal**

14 ***För att det ska byggas fler bostäder borde vi införa marknadshyror/fri***
15 ***hyressättning/trygghetshyror*** - Det som byggs idag är redan så dyrt att vi som drabbas av
16 bostadsbristen inte har råd med dem. Marknadshyror skulle bara höja våra befintliga hyror, det
17 beräknas höjas med MINST 50 PROCENT! Vi måste bygga billiga och bra bostäder, något som de
18 privata fastighetsägarna inte är intresserade av - vi måste införa ett statligt byggbolag som kan bygga
19 en miljon bra hyresrätter som folk har råd med.

20
21 ***Ni vill tvångsblanda befolkningen*** - Det ni kallar för "tvångsblandning" är att motverka
22 segregation. Det handlar inte om något tvång, det handlar om att bygga olika typer av bostäder i flera
23 områden för att motverka socioekonomiskt utsatta områden. Ni visar ert rätta ansikte här och
24 erkänner öppet att ni vill permanenta fattiga och eftersatta områden istället för att jämna ut
25 klyftorna.

26
27 ***Bostadsbidraget måste sänkas*** - Problemet är hyror som är för höga för våra löner. Jag önskar att
28 bostadsbidraget inte skulle behövas, därför vill vi bygga bra och billiga bostäder med ett statligt
29 byggbolag och införa ett vinsttak på hyror. Men tills dess att arbetsmarknaden och
30 bostadsmarknaden är utformad för att få våra liv att gå ihop behövs bostadsbidraget som en
31 ekonomisk garant för att fler ska ha råd med tak över huvudet. Vi vill höja bostadsbidraget och göra
32 det tillgängligt för fler.

33
34 ***Det ska vara lättare att ta bolån så fler kan köpa en bostad*** - För att fler ska kunna få en
35 bostad behöver vi satsa på hyresrätter. Svenska hushåll tillhör redan de absolut mest skuldsatta i
36 världen. Att fokusera på lån till att köpa bostäder driver upp priserna ännu mer och ökar
37 skuldsättningen, det gör oss i slutändan fattigare. Inför istället ett statligt byggbolag och bygg en
38 miljon bra och billiga hyresrätter!

1

2 ***Det byggs för lite på grund av krångliga regler*** - Byggandet styrs framför allt av lönsamhet,
3 inte av regler. Vi ser ju att det byggs – men det byggs dyra bostäder som många inte har råd med.
4 Byggbolag pausar projekt när vinsterna minskar, inte när reglerna är för krångliga. Så länge bostäder
5 behandlas som en marknad istället för en rättighet kommer det att byggas för få billiga bostäder.

6

7 *Om du har frågor om bostad under valrörelsen kan du kontakta Ung Vänsters*

8 *bostadspolitiskatalesperson Adrian Coon adrian.coon@ungvanster.se eller info@ungvanster.se*

Feminism

Inledning

Feminism handlar om makt och om vem som har den. En feminist är en person som ser att kvinnor som grupp är underordnade män som grupp och vill förändra det. Att vara feminist är att ta ställning mot denna struktur som sätter oss i fack och behandlar oss olika efter kön. Könsmaktsordningen upprätthålls genom mäns makt över kvinnors kroppar och genom kvinnors underordnade position i det ekonomiska systemet. Det är en struktur som påverkar alla aspekter av våra liv och samhället i stort.

Kvinnor utsätts för våld av män, just för att de är kvinnor. Det är ett av sätten som män utövar makt, både direkt genom psykiskt och fysiskt våld och indirekt genom hot och en normaliserad vardagsrädsla. Våldet handlar om att upprätthålla makt över kvinnor, och inskränker hennes livsutrymme i stort som smått. Våldet sker i hemmet, på gatan och i det offentliga rummet. Den sannolikaste förövaren är någon som står kvinnan nära - som en pojkvän, ett ex, en kompis eller ens pappa. I samhället spås våldet på och normaliseras genom exempelvis porr och könsdiskriminerande reklam.

Kvinnor har inte lika mycket makt över sitt arbete som män har. Arbetsmarknaden är starkt påverkad av könsmaktsordningen, vilket gör att kvinnodominerade arbeten är underbetalda och har sämre arbetsvillkor. Vi vet att det inte handlar om att kvinnor har valt lågbetalda yrken – utan att arbeten som utförs av kvinnor värderas lägre. Vi har ett lönegap på över 10 procent. Kvinnor tar större ansvar för hemarbete, vilket ökar stressen och påverkar möjligheterna att arbeta lika mycket (exempelvis genom att kvinnor tar ut fler föräldradagar). Makten över kvinnors arbete handlar alltså om makten att utöva ekonomisk kontroll över kvinnor, som sträcker sig från allt till att kvinnor har sämre levnadsvillkor och betydligt mycket mindre pengar att röra sig med till att de tvingas stanna hemma helt för att se över hushållet och familjen

Det politiska läget och vår politik

Feministisk politik är politik vars syfte är att gynna kvinnors och tjejers intressen och flytta fram deras positioner inom könsmaktsordningen. Vi vill bygga ett feministiskt samhälle där ditt kön, till skillnad från idag, inte påverkar dina möjligheter, livsutrymme eller livskvalitet. Det kräver stora politiska satsningar som ger kvinnor makt över sitt liv, över sin kropp och ekonomi.

Mäns våld mot kvinnor

Det sägs ofta att Sverige är världens mest jämställda land, men Sverige är långt ifrån jämställt. Vi är som bäst världens minst ojämställda land. Arbetet för kvinnors livsvillkor är långt ifrån färdigt. Var 20:e minut polisanmäls våld mot en kvinna, och mörkertalet beräknas vara 80 procent (BRÅ och Jämställdhetsmyndigheten). Den farligaste platsen en kvinna kan befinna sig på rent statistiskt är sitt eget sovrum. Sedan kvinnorörelsen såg att mäns våld mot kvinnor inte bara är ett individuellt

problem är det främst de ideella kvinnojourerna som erbjudit våldsutsatta stöd och tagit fram kunskap om våldet. Politiken idag, i synnerhet Tidöregeringen, bortser helt från att stötta eller lyssna på kvinnojourerna. De utgår ifrån att våldsamma män kan "bli friska" eftersom de ser det som ett individuellt fenomen, samtidigt finns inga belägg för att deras "sluta slå"-program fungerar - men de lägger pengar på det och underfinansierar kvinnojourerna. De har genomfört det största slaget mot skyddade boenden, som våldsutsatta kvinnor kan få komma till, någonsin genom tillståndsplikten. Tillståndsplikten sätter krav på boendena som inte alls utgår ifrån hur mäns våld mot kvinnor ser ut, och har lett till att mer än hälften av alla jourernas skyddade boenden tvingats stänga.

Arbetet mot mäns våld mot kvinnor måste utgå ifrån expertisens våldsförståelse - det handlar om kön och det handlar om makt. Grundläggande för det är att lyssna på och finansiera kvinnojourernas verksamhet. Skyddade boenden ska inte göra vinst på kvinnors utsatthet och konkurrera ut de ideella utan helt förbjudas. Alla yrkesverksamma som möter kvinnor, som vård, skola, domstolar och myndigheter måste utbildas för att kunna identifiera och upptäcka våld. Kvinnors kroppar ska inte kunna användas som handelsvaror, porren måste begränsas genom lagstiftning, kvinnor utsatta i prostitution måste få brottsofferstatus, sidor som OnlyFans förbjudas och surrogatagenturer förbjudas.

Arbete

Med Tidöregeringen har lönegapet mellan män och kvinnor för första gången ökat. De skär ner i kvinnodominerade yrken såsom vård, vilket leder till otryggare anställningar med sämre ersättning. Var femte kvinna arbetar deltid, majoriteten ofrivilligt. Att inte kunna få en heltidslön har katastrofala ekonomiska konsekvenser, det leder i snitt till 5000 kronor mindre i månaden. När man kollar på de skattesänkningar och utökade avdrag som regeringen har gjort talar siffrorna sitt klara språk: män tjänar dubbelt så mycket som kvinnor enligt regeringens egna bedömningar. Skattesänkningar som riktas till höginkomsttagande män går ut över välfärden, som flest kvinnor både arbetar i och är beroende av. Regeringens bidragstak som innebär att försörjningsstödet inte längre ska garantera en grundläggande överlevnad i fråga om att ha råd med mat, hyra och andra grundläggande behov slår markant mer mot kvinnor.

För att kvinnor ska ha större ekonomiskt utrymme är rätten till heltid avgörande, och borde vara en lagstadgad rätt. Vi behöver individualisera föräldraförsäkringen så att pappor tar mer ansvar för barnen, att mammor är föräldralediga så mycket mer än män ger ett stort slag på ekonomin genom hela livet. Lönerna i offentlig sektor behöver höjas genom att förbjuda vinstdrivande aktörer och beskatta storföretag hårdare. Sex timmars arbetsdag är en stor och viktig reform för kvinnor, som skulle ge mer fritid, mindre stress och kunna omvandla deltidsarbete till heltidsarbete.

Reformer

- Säkerställ långsiktig finansiering av kvinnojourernas verksamhet och slopa tillståndsplikten och förbud vinstdrivande skyddade boenden.
- Inför kostnadsskydd för målsägande i fall som berör sexualiserat våld så att kvinnor inte törs lyfta fallet till domstol för att de måste stå för rättegångskostnaderna ifall de förlorar.
- Obligatorisk utbildning för domstolar, myndigheter, skol- och vårdpersonal i mäns våld mot kvinnor.
- Erbjud alla tjejer i grundskolan kurser i feministiskt självförsvar.
- Höj straffen på sexualbrott.
- Förbud mot könsdiskriminerande reklam och inför sanktioner mot företag som bryter mot förbudet.
- Gör preventivmedel och mensskydd gratis.
- Satsa på särskild finansiering av forskning på kvinnosjukdomar.
- Ungdomsmottagning ska finnas i alla kommuner.
- Individualiserad föräldraförsäkring, båda föräldrarna ska dela lika på föräldraledigheten.
- Föräldrapenningen ska motsvara hela lönen.
- Höj det barnbidraget.
- Höjda löner i offentlig sektor.
- Stärk organiseringen av den offentliga sektorn genom ökade statsbidrag till kommunerna för att öka personaltätheten.
- Avskaffa delade turer inom vårdarbeten.
- Lagstadgad rätt till heltid.

Vår fiende i kampen för feminism

De fiender vi ska använda inom feminism är Tidöregeringen och industrier som tjänar på och utnyttjas kvinnors underordning.

Tidöregeringen bedriver en politik som skadar kvinnor. Vi ska peka ut deras sexistiska politik och konsekvenserna av den för att avslöja dem och lyfta fram våra feministiska svar. Deras sexistiska politik har två pelare: å ena sidan handlar det om att de befäster kvinnors underordning genom politik som försvårar för kvinnor med sådant som tillståndsplikten och att skära ner 600 miljoner på kvinnohälsa. Å andra sidan handlar det om att inte utgå ifrån att kvinnor som kollektiv är underordnade och lägga fram förslag som handlar om individer, exempelvis att utöka ROT-avdraget och underlätta för kvinnor att vara välfärdskapitalister, två förslag som missgynnar kvinnor som grupp.

Industrier som tjänar på kvinnors underordning utnyttjar kvinnors position genom falska narrativ om frigörelse. Det är ofta verksamheter som lyfter att kvinnor blir "empowered" av att fokusera på

sin egen framgång, så som välfärds kapitalister och skönhetsindustrin. Det flyttar fokus från kvinnors gemensamma erfarenhet av att bli utsatt för sexism och lägger skulden på individen. Sen finns det industrier som rakt av befäster de sexistiska stereotyper av kvinnan som leder till bilden av kvinnan som objekt, så som porrindustrin och företag som använder könsdiskriminerande reklam.

Svar på tal

Vi (regeringen) har infört nollvision mot mäns våld mot kvinnor - Er nollvision är ett luftslott, att arbeta för en nollvision mot mäns våld mot kvinnor låter bra, men det stannar där. Den här regeringen är den mest kvinnofientliga regeringen i modern tid, ni är bland annat ansvariga för den största nedmonteringen av skyddade boenden för våldsutsatta kvinnor - en majoritet av kvinnojourernas boenden har tvingats stänga på grund av att ni införde den så kallade tillståndsplikten. Er politik är en livsfara för kvinnor.

Vi har förbättrat kvalitén på skyddade boenden - Ni har inte förbättrat skyddade boenden för våldsutsatta kvinnor, ni har mördat dem. Det vi ser är den största nedmonteringen någonsin av kvinnors trygghet. Tillståndsplikten som ni pratar om har tvingat en majoritet av kvinnojourernas boenden att stänga ner. Varken i Gävleborg eller Norrbotten finns några skyddade boenden kvar – och flera riskerar att följa efter.

Mäns våld mot kvinnor är ett importerat problem - Den enda gemensamma nämnaren för våldet som kvinnor systematiskt utsätts för är män. Våld är ett resultat av ojämställdhet, och Sverige är inte och har inte varit jämställt. Fakta är att den sannolikaste förövaren är en pojkvän/ex-pojkvän. Kvinnor kommer inte bli säkrare med era rasistiska myter, utan genom att satsa på omfattande reformer mot sexualiserat våld - så som att satsa på kvinnojourerna, ha obligatorisk utbildning för myndigheter, domstolar, skol- och vårdpersonal om mäns våld mot kvinnor, feministiskt självförsvar på skolschemat, förbjuda könsdiskriminerande reklam och begränsa porren.

Det finns bara två kön / Man kan inte byta kön - Det är rätt talande att högersidan har så dålig politik att de vänder sig till kulturkrig. Det är inte transpersoner som gjort att arbetslösheten skenar, att bostäder inte byggs, att vården går på knäna. Det är regeringen som står för den bedriften. Det är lågt att hetsa mot transpersoner för att inte behöva prata om sin egen politik – vi tar kampen för människovärde och en politik som faktiskt förbättrar människors liv.

Vi vill grundlagsskydda aborträtten - Aborträtten är grundläggande för kvinnors rätt till sin kropp, men att grundlagsskygga den innebär inte per automatik att den inte kan inskränkas eftersom en grundlag är mindre specifik än andra lagar. Så det skulle exempelvis gå att sänka gränsen för vilken vecka man får göra abort även om rätten till abort i sig är grundlagsskyddad.

Det ska vara upp till varje enskild familj att välja hur respektive förälder tar ut barnledigheten - Idag tar kvinnor ut 75% av föräldraledigheten, vilket gör kvinnor ekonomiskt beroende av sin man. Innan vi reserverade dagar för pappor var siffran ännu högre - För att tala klarspråk: män tar inte hand om sina barn frivilligt, de gör det när en del av pengarna fryser inne, medan kvinnor arbetar obetalt med sin hälsa, pension och fritid som insats. Att båda föräldrar delar lika på föräldraförsäkringen är ett måste för att bli mer jämställda.

Skärp straffen på sexualbrott - Ung Vänster är för högre straff på sexualbrott, men att tro att det är lösningen på grundproblemet är att blunda för våldet kvinnor möter. Vi måste framför allt satsa på omfattande reformer mot sexualiserat våld - så som att satsa på kvinnojourerna, ha obligatorisk utbildning för myndigheter, domstolar, skol- och vårdpersonal om mäns våld mot kvinnor, feministiskt självförsvar på skolschemat, förbjuda könsdiskriminerande reklam och begränsa porren.

Fler kvinnor ska kunna göra karriär och äga företag (ofta kopplat till privat välfärd) - Privat vinstdrivande välfärdsföretag missgynnar alla kvinnor som arbetar inom och är beroende av vården. Pengar som borde gå till personal hamnar i privata fickor och försämrar kvalité och arbetsvillkor. Att förbjuda privata aktörer och vinstuttag inom välfärden är jämställdhetspolitik.

Vi måste stoppa bidragsfällorna för kvinnors ekonomiska självständighet - Kvinnors ekonomi är sämre än mäns. Varför pratar ni mer om bidrag än om att kvinnor tjänar mindre än män? Ni skyller ojämställdheten på individen, samtidigt som kvinnor systematiskt oftare jobbar deltid, tjänar mindre och tar större ansvar hemma. Lösningen är inte att försämrare tryggheten – utan att höja lönerna, trygga jobben, bygga ut välfärden och införa sex timmars arbetsdag med bibehållen lön. Ingen blir fri av att bli fattigare.

Utöka RUT-avdraget - RUT-bidraget är inte nåt feministiskt. Det är inget annat än staten betalar de rika för att underbetalda kvinnor ska städa deras hem. RUT-bidraget kostar oss 7 miljarder, för det hade vi istället kunnat anställa 14.000 undersköterskor.

Sverige har inget lönegap - Kvinnor tjänar 10% mindre än män, och med den här regeringen har lönegapet för första gången ökat istället för minskat. Lönegapet är verkligt och ett resultat av politiska beslut. Kvinnodominerade yrken är underbetalda och var femte kvinna arbetar deltid, ofta ofrivilligt - med lagstadgad rätt till heltid skulle lön i snitt öka med 5.000 kr i månaden.

*Om du har frågor om feminism kan du kontakta Ung Vänsters kvinnopolitiska talesperson
Amanda Jemander på amanda.jemander@ungvanster.se eller info@ungvanster.se*

Försvar- och säkerhet

Inledning

Ung Vänster har länge varit en del av den internationella antiimperialistiska freds rörelsen. Vi ser att arbetarklassen varken historiskt eller idag tjänar på krig, utan tvärtom är de som betalar högst pris. Det är överklassen som utfärdar krigen men själva sitter säkra medan arbetarklassfamiljer är de som får sina hem förstörda, förlorar liv och tvingas på flykt. Det är arbetarklassen som offrar sina liv på slagfältet, medan överklassens krigsherrar flyttar oss som schackpjäser. Konflikten ligger aldrig arbetare emellan, utan mot makten. Förtryckta folks rätt till självbestämmande ser vi som självklart

Vi föredrar värnplikten före en yrkesarmé i Sverige då det är en förutsättning för demokratisk förankring och kontroll av militären. Med det sagt är den upprustning som vi har sett den senaste tiden helt sjuk. Försvaret har inte heller kapacitet att exempelvis hantera den ökade mängd värnpliktiga som högern föreslår och kommer göra arbetsförhållanden för värnpliktiga sämre. Den expansion som har gjorts av den svenska militären är en felinvestering och inte alls i linje med det samhälle som vi vill se. Vi ser en tydlig upprustningsspiral som inte överensstämmer med att rättvisa, demokrati och diplomati är det effektivaste skyddet mot väpnad konflikt.

Vi vill inte bara ha ett säkrare Sverige, utan en säkrare värld för alla. Såväl globala nord som globala syd påverkas i nuläget negativt av NATO:s expansion. Att Sverige gått med i NATO gör både oss och resten av världen mer otrygg.

Det politiska läget och vår politik

Vi befinner oss i en tid då militär upprustning verkligen står på agendan. Högern använder en stark retorik av säkerhetisering och blåser upp hotbilden för att rättfärdiga en militant upprustning hos folket. Detta gör de för att de har lobbyistkompisar i vapenindustrin som tjänar miljarder på upprustningen. Vi i Ung Vänster hade hellre sett en militär nedrustning. Även om hotet skulle vara reellt så är inte en militär upprustning lösningen. Det som skulle göra oss säkrare är diplomati och minskade spänningar mellan stormakter. Det är det som vi borde satsa vårt krut på, pun intended.

Nato

Sverige är medlem i Nato sedan 2024. Med det har vi förlorat tvåhundra års alliansfrihet. Vi är betydligt mindre självständiga i vår säkerhets- och utrikespolitik och har allierat oss med USA. Efter att Sverige blev medlem i Nato har vår utrikespolitik förändrats. Regeringen förmår inte fördöma allierades brott mot folkrätten, som när USA agerar militärt mot andra stater, och man öppnar upp för att normalisera kärnvapen. För första gången på länge uppmuntras upprustning av kärnvapen, massförstörelsevapen som ödelade Nagasaki och Hiroshima. Nato är en kärnvapenallians och vi har därför ställt oss på en sida som kan tänka sig att använda atombomber, vilket hade orsakat extremt humanitärt lidande. Sverige måste ta ställning mot kärnvapen och ratificera FN-konventionen om förbud mot kärnvapen.

1
2 Utöver Nato-medlemskapet har Sverige slutit ett bilateralt avtal med USA, DCA-avtalet. Det
3 innebär att USA får obehindrad tillgång till 17 svenska militärbaser. Det är inte ett krav för Nato-
4 medlemskap, men riksdagen har valt att teckna det ändå. Sverige kommer inte ha möjlighet att
5 verifiera amerikanernas aktivitet eller införsel av material. Amerikanska soldater som är stationerade
6 i Sverige får immunitet från svenska lagar. Brott som begås sköts istället av det amerikanska
7 rättsväsendet. Utifrån erfarenheter från andra länder ökar risken för sexuellt våld och exploatering
8 inom prostitution runt amerikanska militärbaser. Det är särskilt oroväckande när de inte kan ställas
9 inför rätta inom det svenska rättssystemet.

10
11 Ung Vänster är för ett svenskt Nato-utträde. Vi vill riva upp DCA-avtalet – inga amerikanska
12 militärbaser på svensk mark.

13 14 *Den militära upprustningen*

15 Den ökade satsningen på värnplikt är en del av den militära upprustningen. Istället för att fokusera
16 värn- och civilplikten på förberedelser för exempelvis naturkatastrofer och pandemier, vilket hade
17 varit mycket rimligare med tanke på den globala uppvärmningen, fokuseras det såklart på vapen,
18 våld och krig. Högern drar snarare ner på de delarna som berör hjälp och förberedelser som är bra
19 vid andra kristillfällen som kommer bli vanligare med den globala uppvärmningen. Vi vill minska
20 den militära delen av totalförsvaret och istället satsa mer på det civila försvaret och på att de som
21 redan gör värnplikt ska få bättre förmåner. De som inte passar som värnpliktiga hade kunnat göra
22 mer i det civila försvaret, och det är varför vi vill införa vårdplikt som ett alternativ till värnplikten,
23 för att rusta upp den ordinarie hälso- och sjukvården som just nu går på knäna.

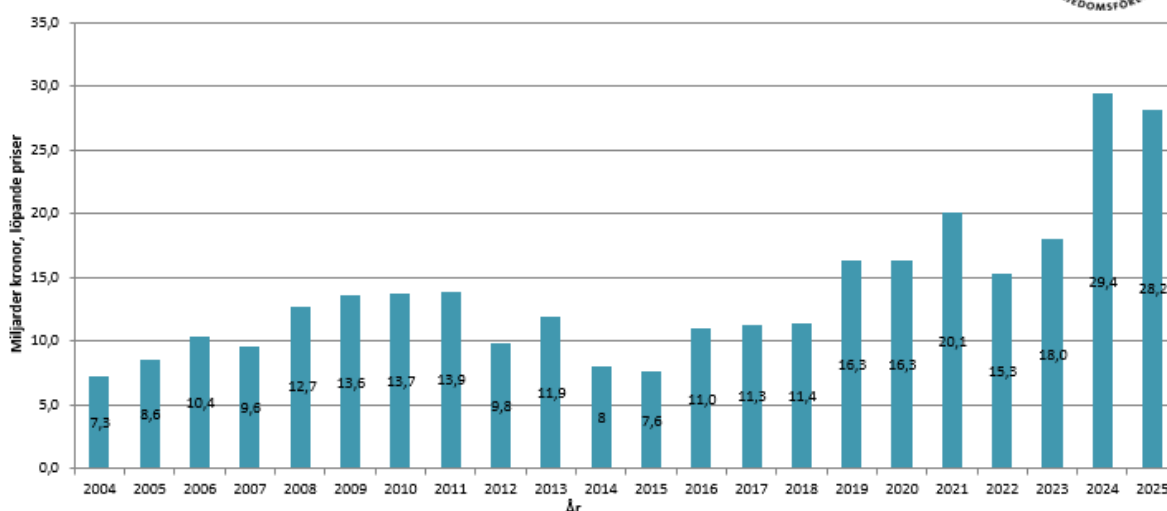
24
25 Den extrema ökningen av antal värnpliktiga som högern vill genomföra kommer också innebära att
26 allt fler som inte vill göra värnplikt kommer att tvingas till det trots bristande infrastruktur. Högern
27 bryr sig inte om hur värnpliktiga har det på golvet: allvarliga arbetsmiljöproblem och otillräcklig
28 dagersättning får stå åt sidan när militären ska rustas upp fort. Pengarna läggs på dyra vapensystem
29 istället för lokaler, och konsekvensen kommer bli att man trycker in allt fler ungdomar på liten yta
30 med dålig ventilation. Vi vill höja värnpliktigas dagersättning och säkerställa att de ungdomar som
31 gör värnplikten har en rimlig arbetsmiljö, samt möjlighet till en anonym visselblåsarfunktion för att
32 anmäla problem de upplever.

33
34 Upprustningen sker också genom den ökade vapenexporten. Sverige är en av världens största
35 vapenexportörer sett till vår befolkningsmängd. Svenska vapen säljs till såväl krigförande stater som
36 diktaturer. Det är svenska vapenföretag som gör sig rika på att bidra till krig och lidande världen
37 över. Med nuvarande lagstiftning borde vapen inte exporteras till krigförande stater eller stater som
38 allvarligt kränker mänskliga rättigheter, men gör det ändå. De lagar som finns behöver följas.

Under åren 2021-2025 gick ungefär en tredjedel, 32 procent, av den svenska vapenexporten till icke-demokratier, det vill säga länder med stora demokratiska brister på ett eller flera områden. I det här fallet är det länder som organisationen Freedom House rankat som ofria eller delvis ofria i deras mätning av demokrati i olika länder. Bland dem som är rankade som ofria finns bland annat Turkiet, Förenade Arabemiraten, Qatar, Saudiarabien, Kuwait, Thailand, Tanzania och Algeriet som alla är länder som Sverige exporterat vapen till under 2025 (Svenska Freds). Vi i Ung Vänster vill sluta exportera vapen och förstatliga vapenproduktionen för att endast producera det vi behöver till vårt eget försvar.

Med den militära upprustningen har högern öppnat upp för att använda vapen som det internationella samfundet tidigare begränsat. I skrivande stund (april 2026) har Kristdemokraterna, Liberalerna och Sverigedemokraterna öppnat upp för att lämna FN-konventionen mot användningen av personminor vilket vi tycker är extremt allvarligt. Personminor är minor man gräver ner i marken och de kan inte särskilja civila och stridande. Utöver detta utvecklas mördarrobotar, även kallade autonoma vapensystem, vilket är vapen som används för dödligt våld helt utan mänsklig inblandning. Mördarrobotar gör ansvarsutkrävande av dödligt våld otroligt svårt och bör förbjudas internationellt.

Svensk krigsmaterielexport 2004-2025

Källa: Regeringens skrivelser om strategisk exportkontroll, sammanställda av Svenska Freds- och Skiljedomsföreningen
www.svenskafreds.se

Reformer

- Lämna NATO.
- Riva upp DCA-avtalet.
- Ratificera FN-konventionen om förbud mot kärnvapen.
- Förbjud vapenexport till krigförande länder, konfliktområden och diktaturer.
- Förstatliga all vapenindustri.

- Verka för internationellt förbud mot mördarrobotar och personminor.
- Höj dagersättningen för värnpliktiga.
- Införa vårdplikt som ett komplement till värnplikten för att rädda svensk välfärd, den riktiga krisen.

Vår fiende i försvars- och säkerhetspolitik

De fiender vi ska använda oss inom försvars- och säkerhetspolitik är vapenföretagen och Tidöregeringen. Vår fiende är inte Försvarsmakten i sig. Det skulle inte vara fördelaktigt för oss att attackera Försvarsmakten. Värnpliktiga kamrater eller sympatisörer ska inte dömas för personliga beslut man tagit vid mönstring. Som alltid är det högern som är fienden och i det här fallet kring säkerhet och försvar är de stora fienderna de svenska vapenexportörerna BAE Systems och Saabs vapenföretag som högern lobbar för. Sveriges händer är inte rena från blod. Svensk vapenindustri är en av världens mest avancerade per capita, med över 450 företag och myndigheter som tillverkar och exporterar krigsmateriel.

Den största aktören är Saab AB som står för över 60 procent av Sveriges totala försäljning av krigsmateriel och hade 2023 en omsättning på drygt 52 miljarder kronor. I Saab-koncernen ingår dotterbolag i ett 30-tal länder. Några av dotterbolagen är: Saab Dynamics, Saab Kockums, Saab Barracuda och Saab underwater systems. Huvudkontoret ligger i Stockholm och sedan 2019 är Micael Johansson VD för Saab. Sedan 2006 är Marcus Wallenberg ordförande i Saabs styrelse.

Utöver Saab med olika dotterbolag finns följande vapenföretag som tjänar pengar på krig och människors lidande och är våra fiender. BAE Systems Hägglunds AB, BAE Systems Bofors AB, Nammo Sweden AB, GKN Aerospace Sweden AB, EURENCO Bofors AB, FFV Ordnance AB, Scania CV AB, Norma Precision AB, SSAB EMEA AB, PartnerTech Karlskoga AB. (Svenska Freds).

Svar på tal

Om auktoritära stater som Ryssland har kärnvapen, måste vi demokratier också ha det
– ”Om din kompis hoppar ner för ett stup, skulle du också hoppa då?”, bara för att någon annan gör något dåligt behöver inte vi sjunka till deras nivå. En ständig upprustning leder bara till jordens undergång i det långa loppet.

Hela bilden av att det skulle vara två motståndare i form av Ryssland mot Sverige eller USA eller vilket annat land som helst är också en falsk fiendebild. De verkliga motståndarna är överklassen globalt mot arbetarklassen. Där står Ulf Kristersson, Putin och Trump på samma sida.

1 ***Vi måste ha minor för att det är säkrare*** - Nej, de som drabbas av personminor är främst
2 civila barn i den egna befolkningen och de gör fredsprocesser så oerhört mycket svårare för att
3 röjningsarbetet tar årtionden.

4
5 ***Våra klusterbomber kommer vara bättre än Rysslands*** – Röda Korset uppskattar att
6 klusterbomberna som exporteras till Ukraina har en felfrekvens på 10-40 procent, även de
7 sofistikerade som USA påstått har 2,35 procent. Det finns inga perfekta klustervapen, inte hos
8 NATO eller någon annanstans.

9
10 ***Det finns teknologi för säkra personminor*** – I verkliga scenarier kan dessa mekanismer alltid
11 misslyckas. Hotet mot civila och den kostsamma röjningsbördan efter kriget består.

12
13 ***Vi måste vara med i NATO för att skydda oss*** - Att NATO skulle vara till en fördel är en stor
14 myt. Det var ett oerhört stort misstag att Sverige gick med i NATO. Det som kommer hända är att
15 vi måste skicka svenska soldater till krig som vi annars hade kunnat hålla oss utanför eftersom vi
16 gått med i en krigsallians med USA. Genom att gå med i Nato har vi gjort oss själva till mer av en
17 måltavla för Ryssland då vi är mer av en fiende nu än tidigare - neutralitet är det bästa verktyget för
18 att undvika att hamna i krig, inte militära allianser.

19
20 ***Om vi inte rustar upp men alla andra gör det så står vi chanslösa i ett krig*** - Vi kan inte
21 rusta upp oss nog för att försvara oss mot en stormakt om de hade velat angripa oss. Något som
22 dock har fungerat bra i de senaste 200 åren och mer än så är att ha en neutral ståndpunkt, inte lägga
23 sig i det vi inte har att göra med och jobba för fred och nedrustning. Jag förstår inte varför högern
24 har fått ett sådant sug att sätta Sverige i skottlinjen och utsätta oss alla för fara istället.

25
26 ***Om inte vi exporterar vapen så kommer någon annan stat tjäna de pengarna*** - Eller så
27 sätter vi ett exempel och försöker driva en mer medmänsklig norm internationellt. Gör det
28 skamfyllt att köpa och sälja vapen, inte något som vi skryter om. Det handlar om lite heder och
29 ryggrad också. Att värna om människovärdet och ta avstånd från död och krig. Men ryggrad verkar
30 ju vara något som högern totalt saknar.

31
32 ***Vapenexporten är en oerhört stor inkomstkälla för Sverige! Vi skulle inte klara oss utan***
33 ***den inkomsten*** - Vapenexporten är en oerhört stor inkomstkälla för vapenföretagen, inte för
34 Sverige. Sverige klarar sig bra utan några blodspengar. Speciellt om vi återinför förmögenhetsskatt,
35 gåvoskatt och arvsskatt som slår mot utsugarna, kapitalisterna, och tog ut högre skatter på kapital
36 som de samlar på hög. Om vi också stoppade alla stöder från Sverige i form av vinster i välfärden,
37 avancerad skatteplanering skattesmitning så skulle du se att vi klarar oss utan vapenföretagen.
38 Tiotals miljarder kronor försvinner årligen från Sverige i skattesmitning och skattefusk

1 (Skatteverket). Jag ser i alla fall hellre att vi får tillbaka pengar till samhället som några få kapitalister
2 har tjänat på alla oss som arbetar i deras företag än från människors död och lidande i krig, men där
3 är vi kanske olika?
4
5 *Om du har frågor om försvars- och säkerhetspolitik kan du kontakta Ung Vänsters försvars- och*
6 *säkerhetspolitiska talesperson Felix Haugsand på felix.haugsand@ungvanster.se eller*
7 *info@ungvanster.se*

Utrikespolitik

Inledning

Världen präglas i allt högre grad av krig och konflikter. Det är ingen slump – de uppstår för att någon tjänar på det. Dagens kapitalism kräver att internationellt kapital ska ha tillgång till billig arbetskraft och naturresurser. I förlängningen betyder det att alla länder ska inrätta sig under det dominerande ekonomiska systemet. Det leder i slutändan till militära interventioner i form av regimskiften, militära angrepp och regelrätta krig.

Idag ser vi att Sverige har underställt sig NATO. Det har lett till att vår utrikespolitik har anpassats efter alliansen. Det är fel väg att gå. Sverige behöver vara en självständig röst i världen som väljer diplomati före krig. Vi behöver kunna fördöma brott mot folkrätten – oavsett om det är våra allierade eller 'motståndare' som begår dem.

Arbetarklassen är internationell. Överklassen kan tjäna på krig, men för oss innebär det bara död och lidande. Vi tror på principen om *internationell solidaritet*. Det innebär att vi ser våra gemensamma intressen bortom nationsgränser och tillsammans kämpar mot kapitalismen och imperialismen.

Det politiska läget och vår politik

Världen är djupt ojämlik. Åtta miljardärer äger lika mycket som halva världens befolkning tillsammans. Det är ingen naturlag. Det är konsekvenser av ett ekonomiskt system där några fås rikedomar bygger på andras fattigdom. Det finns idag tillräckligt med resurser för att ingen ska behöva vara fattig och för att alla ska kunna leva ett drägligt liv. Problemet är inte brist på mat och resurser, problemet är fördelningen.

Den här orättvisa världsordningen har historiska rötter. Genom kolonialism och imperialism har särskilt USA och Europa byggt sitt välstånd genom exploatering av andra länder. Än idag fortsätter exploateringen. Överstatliga organisationer som världshandelsorganisationen och internationella valutafonden tvingar i praktiken på länder en marknadsliberal politik. Genom frihandelsavtal kan utländska företag dels exploatera arbetskraft för dåliga löner och arbetsvillkor, dels utvinna naturresurser med miljöförstöring och utan rättvis kompensation. Länder som på olika sätt utmanar den här världsordningen utmålas som fienden. Olika former av påtryckningsmedel, såväl ekonomiska som militära, används för att de ska rätta sig i ledet.

Vi vill att Sverige ska vara en röst för jämlikhet och fred i världen. Världen är ojämlik och vår politik behöver bemöta den verkligheten. Sverige behöver kunna föra en självständig utrikespolitik istället för att gå stormakters ärenden. Bistånd är ett viktigt medel för att hjälpa exploaterade länder. Regeringen har dels skurit ned biståndet och använder dels biståndet som ett maktmedel för att påverka andra länders politik. Vi måste stötta länder för att de själva ska kunna utvecklas, inte för

att få någon egen vinning av det. Det gör att vi dels behöver bidra ekonomiskt på en solidarisk grund, dels stötta länder genom olika former av kunskapsöverföring. I biståndsarbetet är det viktigt att särskilt se till kvinnors livsvillkor och se till att även kvinnor gynnas av biståndet. Vi vill också avskriva exploaterade länders skulder för att de ska kunna utvecklas på sina egna villkor.

Folkrätten och internationell rätt

Internationell rätt är ett regelverk som reglerar hur stater ska förhålla sig till varandra. En bärande del av internationell rätt är *folkrätten*. Folkrätten består av en rad bestämmelser: den internationella humanitära rätten (krigets lagar), mänskliga rättigheter, FN-stadgan, internationell straffrätt och mellanstatliga avtal. Centralt i folkrätten är skrivningarna i FN-stadgan. Där står det att ingen stat har rätt att bruka våld mot andra stater. De enda undantagen är självförsvar och när FN:s säkerhetsråd ser en militär intervention som en sista utväg. Enskilda stater har aldrig rätt att inleda ett offensivt militärt angrepp.

Ung Vänster står i försvar för folkrätten och vill fördjupa den. Folkrätten har aldrig följts i önskvärd utsträckning. Stormakter har ställt sig själva över folkrätten och inlett såväl angreppskrig som regimskiften. Däremot har folkrätten fungerat som en bromskloss för väpnade konflikter. När det finns ett samförstånd mellan stater att folkrätten ska följas innebär brott mot folkrätten konsekvenser. Alternativet till folkrätten är den starkes rätt, där starkare stater kan agera efter eget tycke och lägga andra folks öden i sina egna händer. Ett åsidosättande av folkrätten leder till ökade spänningar mellan regionala och globala stormakter, med risk för militär eskalering utom kontroll.

Folkrätten är så stark som vi gör den. Respekterar vi folkrätten stärks den, struntar vi i den försvagas den. Att andra stater inte respekterar folkrätten kan aldrig vara ett argument för att vi ska överge den. Med det sagt behöver den stärkas. Folkrätten behöver tillämpas konsekvent. Om olika regler gäller för allierade och 'motståndare' saknar folkrätten trovärdighet. Brott mot folkrätten måste fördömas. De ansvariga för brotten ska ställas inför rätta. Det gäller särskilt för allierade eller diplomatiskt närstående stater som vi har störst möjlighet att påverka. FN:s säkerhetsråd kan inte heller styras av den vetorätt som USA, Ryssland, Kina, Storbritannien och Frankrike håller. Vi vill verka för att avskaffa vetorätten i säkerhetsrådet.

Krig och konflikter

Palestina

Den israeliska staten bedriver ett folkmord i Gaza. Våldet är urskillningslöst. Tiotusentals palestinier har dödats, sannolikt är betydligt fler begravda under rasmassorna. Över en miljon har tvingats på flykt. I flera palestinska städer och tätorter har alla byggnader raserats av bomber. Internationella människorättsorganisationer är samstämmiga om att det är ett folkmord som pågår.

Samtidigt eskalerar våldet på Västbanken. Israeliska bosättare fördriver palestinska familjer i samförstånd med den israeliska militären.

Den israeliska ockupationsmaktens våld mot det palestinska folket har pågått i decennier. Under Nakban 1948 fördrevs palestinier våldsamt från sina hem. Sedan 1967 har Israel ockuperat Palestina. Israel är en apartheidstat som konsekvent bryter mot mänskliga rättigheter. Det som hänt de senaste åren är att våldet och ockupationen har eskalerat till ett regelrätt folkmord.

Det mest akuta målet är att stoppa folkmordet i Gaza. För att sätta press behöver Sverige agera.

- 1) Vapenhandeln med Israel måste stoppas. Det är orimligt att svensk import av krigsmateriel fortsatt finansierar israeliska vapenföretag. Tidigare utgivna tillstånd för vapenexport till Israel måste dras tillbaka.
- 2) Israel har ett associationsavtal med EU som bland annat reglerar handel. Det innebär i praktiken att EU-länderna stöttar Israel ekonomiskt genom handel och investeringar. Avtalet grundar sig på respekt för mänskliga rättigheter, något som Israel flagrant bryter mot. Sverige måste verka för att associationsavtalet hävs.
- 3) Humanitär hjälp måste nå Palestina. I dagsläget är det bara UNRWA som har infrastrukturen för att hjälpen ska kunna nå fram. Allt annat stöd är verkningslöst. Sverige måste återuppta stödet till UNRWA.
- 4) De ansvariga för kriget måste ställas inför rätta. Sverige måste samarbeta med den internationella brottsdomstolen och verka för att Benjamin Netanyahu och andra ansvariga arresteras och ställs inför rätta.

Vidare behöver den israeliska ockupationen och våldet mot palestinier upphöra. En palestinsk stat måste erkännas och ges förutsättningar att agera som en självständig stat. Palestinska flyktingar måste erkännas rätten att återvända hem.

Iran

I februari 2026 utförde USA och Israel militära angrepp mot Iran. USA och Israels angrepp är ett tydligt brott mot folkrätten. Enskilda stater har inte rätt att efter eget tycke angripa andra stater. När svenska politiker inte förmår sig fördöma attackerna undermineras folkrätten. Istället öppnar man dörren för en världsordning som bygger på den starkes rätt.

Angreppet motiveras av att det iranska styret bryter mot mänskliga rättigheter. Det är sant. Styret i Iran kränker nationella minoriteters rättigheter. Kvinnors grundläggande mänskliga rättigheter förnekas. Det är en repressiv stat utan fungerande rättssäkerhet där våld riktas mot den egna civilbefolkningen. Lösningen på detta är inte militära angrepp och efterföljande krig. Upptakten inför kriget i Irak 2003 var nästan identisk. Den USA-ledda invasionen ledde till ett åtta år långt

krig, att miljoner tvingades på flykt och att hundratusentals irakier dog till följd av kriget. USA och Israel agerar utifrån sina egna intressen i regionen, inte för det iranska folket.

Brott mot folkrätten måste fördömas. Sverige behöver agera för att deeskalera spänningarna i regionen och undvika ett fullskaligt invasionskrig. Vi kräver att det iranska folket själva ska kunna bestämma sin framtid och bygga upp en demokratisk stat fri från förtryck.

Ukraina

2022 inledde Ryssland en invasion av Ukraina. Bakgrunden till det är lång och komplex, men helt klart står att Rysslands agerande bryter mot folkrätten och Ukrainas självbestämmande. I grova drag handlar invasionen om att främja Rysslands geopolitiska intressen i Europa och är en imperialistisk handling. Ung Vänster fördömer Rysslands invasion av Ukraina. Krigets humanitära konsekvenser är fruktansvärda. Det är Rysslands imperialistiska intressen som driver på kriget, arbetarklassen förlorar alltid på krig.

Kriget har nu pågått i fyra år. Kriget har sedan flera år varit låst och ingen sida har lyckats göra några framsteg. Sannolikt har flera hundratusen dött i kriget, och fler dör varje månad. USA har under Trump minskat det militära stödet till Ukraina. De europeiska ekonomierna har inte kapacitet att själva finansiera ett fullskaligt krig. Mycket tyder på att en majoritet av det ukrainska folket framförallt vill se ett slut på kriget. Sverige borde verka för ett slut på kriget med tillgängliga medel, bland annat diplomatiska.

EU

Ung Vänster verkar för ett svenskt EU-utträde. Det gör vi av en rad anledningar. EU är en överstatlig union. Det betyder att vi ger upp en stor del av Sveriges nationella självbestämmande och lägger det i Bryssel. Det gör det svårare för medborgare att påverka politiken, särskilt när mycket av EU:s lobbyister och byråkrater utformar mycket av politiken. EU är också i grunden en marknadsliberal union. Det betyder att den 'fria' marknaden alltid kommer att vara det överordnade målet.

Det finns flera konkreta exempel på hur EU:s överstatliga marknadsliberalism har påverkat Sverige negativt. Våra elpriser är orimligt höga för att våra elpriser sätts på en gemensam europeisk marknad. Hyresrättsföreningen gick med på ett sämre sätt att förhandla fram nya hyror för att EU har krav på att våra hem ska vara en marknad. Det har lett till högre hyreshöjningar och mindre inflytande för hyresgäster.

Ung Vänster motsätter sig starkt att Sverige skulle anamma euron. Utan en egen valuta kan inte Sverige föra en egen valutapolitik. Det gör att makten över ekonomin ställs längre från folket och

att vi får färre verktyg för att bemöta ekonomiska kriser. Utan en egen valutapolitik blir svaret på kriser nedskärningar och en minskad kontroll över inflationen, vilket gör att arbetare får ta smällen för krisen.

Reformer

- Verka för att avskaffa vetorätten i FN:s säkerhetsråd.
- Lämna EU.
- Avskriva alla skulder länder i periferin har till Sverige.
- Avsätt minst en procent av bruttonationalinkomsten till bistånd.
- Öronmärka bistånd till tjejers utbildning.
- Öronmärka bistånd till projekt som jobbar med sexuell och reproduktiv hälsa.
- Bidra med arbetskraft och teknisk kunskap för att återuppbygga krigsdrabbade länder.

Svar på tal

Varför ska vi följa folkrätten när ingen annan gör det? - Det är så här man blir skyldig till brott mot mänskligheten. Vi har en skyldighet att försöka upprätthålla en standard i vad stater får göra i kris och krig gentemot våra medmänniskor. Världen blir alltmer kaos just på grund av att Trump och Putin tänker som er, det vi måste göra är att genom diplomati säga att nej, vi tror på människovärdet, och därför behöver vi ha någon form av global ordning. Den är inte perfekt, exempelvis FN:s säkerhetsråd har många ytterst problematiska sidor, men att ge efter för djungelns lag vägrar vi acceptera. Det är ett svek mot människor i krig och förtryck att agera på det sättet.

Vi behöver EU för handel, se på Brexit - Storbritannien gick inte ut ur EU för att bryta med den marknadsliberala politiken. De ville inte ta emot personer som invandrar men ville annars ha business as usual. Vi har en radikalt annorlunda vision. Vi vill samarbeta med länder, men vill göra det länder emellan istället för att beslut fattas över våra huvuden. Utan EU har vi andra möjligheter att föra den ekonomiska politik som vi behöver, något som kommer göra vanliga människors liv bättre.

Varför bryr ni er om Palestina men inte Sudan/Jemen/Iran osv? - Vi bryr oss om mänskligt lidande oavsett var det sker, oavsett vem som är ansvarig för det. Skillnaden är att Sverige och EU har nära relationer med Israel. Israel är beroende av relationerna till USA och EU för att kunna fortsätta med folkmordet i Gaza. Hävs associationsavtalet, stoppas vapenexporten, så kommer det sätta betydande press på den israeliska regeringen. Den sortens press har vi i många fall inte möjlighet att sätta på andra länder. I dagsläget är Sverige direkt medskyldiga till vad som händer i Gaza – därför kommer vi inte hålla tyst om ett fritt Palestina.

Om du har frågor om utrikespolitik under valrörelsen kan du kontakta Ung Vänsters utrikespolitiska talesperson Anna-Sofia Arce på annasofia.arce@ungvanster.se eller info@ungvanster.se

Miljö, klimat och infrastruktur

Inledning

När man pratar om miljö och klimat behöver man ha med sig att de inte är samma sak. Miljöförstöring är förändringar av naturen som är orsakade av mänskligt beteende till exempel föroreningar i Östersjön som påverkar såväl växtlighet som djurlivet. Klimatförändringar är den särskilda form av miljöförstöring som har med den globala uppvärmningen och förändringar av klimatet att göra. Det här valfakthäftet behandlar även infrastruktur då våra lösningar på klimatkrisen har mycket med infrastruktur att göra, till exempel kollektivtrafik och energiproduktion.

Kapitalismens utveckling har medfört förbättrade livsvillkor men även blivit ett avgörande hot mot människor världen över. Kapitalismen säkerställer att vinsten alltid prioriteras före miljön och klimatet. Kapitalets behov av ständig expansion är oförenlig med den planering av produktion, konsumtion och resursfördelning som är nödvändig för att sätta stopp för klimatförändringarna. Den långsiktiga lösningen på klimatproblem är en omorganisering av produktionen utifrån människans behov som drivkraft istället för ekonomisk vinst.

Sverige kräver också stora investeringar på flera områden – bostäder, kollektivtrafik och elektrifiering. Detta står inte i motsättning med att lösa klimatkrisen, men står i motsättning mot kapitalismen som ekonomiskt system. Genom att införa socialismen kan vi omorganisera vår produktion på ett hållbart sätt för att lösa klimatkrisen och samtidigt skapa ett tryggt samhälle för alla.

Det politiska läget och vår politik

Klimatfrågan fick relativt mycket fokus i debatten under valet 2018, men har gradvis minskat sedan dess. Detta innebär inte att klimatfrågan minskat i betydelse – det är fortfarande en ödesfråga för mänskligheten. Om något så har klimatkrisen blivit mer akut då utsläppen fortsatt världen runt. Parisavtalet som Sverige har förbundit sig till syftar till att hålla utsläppen under 1,5 grader jämfört med förindustriell nivå. Med nuvarande klimatplaner väntas utsläppen hamna på 2,3–2,5 grader om de ens verkställs, vilket är långt ifrån tillräckligt. Parisavtalet kommer inte rädda klimatet eftersom det inte är bindande, men det är en bra referensram för hur arbetet går.

Tidöregeringens politik har varit katastrofal för klimatmålen. Enligt naturvårdsverket ökade Sveriges utsläpp 2024 med omkring 7 procent jämfört med 2023 (Naturvårdsverket). Detta är ett trendbrott då Sveriges utsläpp konsekvent minskat sedan 2010. Den främsta förklaringen är beslutet att sänka reduktionsplikten vilket medför en ökad användning av fossila drivmedel. Nu mot slutet av mandatperioden föreslår de att avskaffa klimatmål som transportmålet till 2030. Detta är ett erkännande på att klimatpolitiken som förts inte varit seriös.

Den senaste mandatperioden har det i perioder varit väldigt aktuellt med elförsörjning. Högern, bortsett från Centerpartiet, har fokuserat mycket på att bygga ny kärnkraft. De motiverar detta med att kärnkraft är mer effektivt än andra energikällor. När kraftbolag har gjort kalkyler har de dock kommit fram till att det är olönsamt och istället satsat på förnyelsebara energikällor som är billigare. För att få igenom satsningar på kärnkraft har regeringen därför behövt besluta om statliga lån på upp till 600 miljarder kronor och ett garantipris på elen som garanterar vinst i 40 år. Detta kommer leda till att utsläppen ökar eftersom det fördröjer utbyggandet av andra förnyelsebara energikällor.

Under perioder har elpriserna blivit ohållbart dyra för svenska hushåll, trots att vi har elöverskott i Sverige. Detta beror på att Sverige tvingas exportera elen till andra länder vilket gör elen dyrare. Vänsterpartiet har lagt förslag om "Sverigepriser" för att belysa detta. Samtidigt har Tidöregeringen stoppat elektrifieringen genom att neka utbyggandet av vindkraftverk för över 130 TWh/år i Östersjön (SVT / Klimat- och näringslivsdepartementet). Detta är mer än hela Sveriges årsförbrukning som ligger under 130 TWh/år (Energimyndigheten). De motiverar detta beslut med att det gör det svårare för Försvarsmakten att signalspana med radar, men är ett stort slag mot elektrifieringen av Sverige.

I Sverige finns ingen mineralskatt, vilket innebär att gruvnäring här är oerhört gynnsamt i jämförelse med andra gruvnationer. Vad det i praktiken betyder är att i de kommuner där bolag bedriver gruvdrift, kan skolor, äldreboenden och sjukvård skäras ner på i oändlighet, medan bolagen gör miljardvinster på naturresurser. I kommunerna i norra Sverige där dessa gruvor anläggs, kan konsekvenserna bli enorma: i Kiruna måste stora delar av staden flyttas, då LKAB:s verksamhet bokstavligen talas urholkar marken under staden, i mindre kommuner kan stora delar av befolkningen bli arbetslös när gruvorna går i konkurs, många gruvor kränker samiska renbetesmarker och driften innebär ofta att farliga ämnen släpps ut i närliggande sjö och skog. Ung Vänster vill se ett förstatligande av alla svenska gruvor, och att kommunerna där dessa gruvor befinner sig ska få gynnas av brukandet av deras naturresurser.

Biljettpriserna för kollektivtrafiken har samtidigt höjts i flera kommuner i landet. Vi har också världens mest avreglerade järnväg. Under 2024 var 40 procent av persontågen sena, vilket är rekord i antal förseningar (Trafikverket via Trafikanalys). Detta beror både på att järnvägen inte prioriterats politiskt och att underhållet sköts av en mängd olika privata underleverantörer som inte kan ta gemensamt ansvar. Runt om i världen har privatisering av järnväg visat sig vara en jättedålig idé, till exempel beslutade Storbritannien förra året att återförstatliga sin järnväg (SVT Nyheter).

Kollektiva problem kräver kollektiva lösningar, detta är särskilt tydligt när det kommer till klimatkrisen. Istället för högerns individbaserade lösningar har vi lösningar där staten tar

huvudansvaret. De största förändringarna behöver ske hos de värsta förövarna – företagen, industrierna och det samhällssystem som möjliggör miljöförstöringen, inte enskilda människor.

Vår vision är ett samhälle med stora investeringar i vår infrastruktur. Ett samhälle med fullständig elektrifiering, hundra procent förnyelsebar elproduktion och avgiftsfri kollektivtrafik i alla städer. En förstatligad järnväg där staten åtgärdar det eftersatta underhållet och byggt ut järnvägen i hela Sverige. Ett samhälle där våra naturtillgångar inte exploateras för storföretags vinning utan där vi gemensamt värnar om vår natur. Där gruvor, cementproduktion, skogsavverkning och andra industrier drivs på ett hållbart sätt under demokratisk kontroll för att fylla våra behov – inte för att skapa vinst åt aktieägare.

Vår fiende i miljö- och klimatpolitik

De fiender vi ska använda inom miljö- och klimatpolitik är Tidöregeringen samt miljardärer och storföretagen. I debatten har vi mycket att vinna genom att kritisera Tidöregeringen.

Tidöregeringen består av partierna längst till höger vilket gör det lätt att belysa klasskonflikter i deras politik. Utöver att det är enkelt att visa på vem som gynnas av deras politik kommer det vara enkelt att måla upp en konfliktlinje mot Tidöregeringen för att de helt struntat i klimatet när de haft makten. Exempel på saker man kan lyfta är hur de när energipriserna skenade 2020 införde ett elstöd som främst gynnade stora villaägare med hög elkonsumention. De klubbade sedan igenom en lag som hemligstämplade elstödet omfattning i 20 år för att undvika insyn i vilka grupper som gynnades mest.

Andra saker man kan lyfta är hur de nu gått ut med att de vill avveckla klimatmål och fört en politik som lett till att Sveriges utsläpp ökat för första gången på över 10 år. Andra saker är hur de aktivt motarbetar elektrifieringen av Sverige genom att neka tillstånd för vindkraftparker, både i Östersjön men också i södra Sverige som har elunderskott och tvingas importera el från norra Sverige. De har också skurit ner i budgetar för skydd av natur och miljö.

Den största fienden i vår retorik är miljardärer och storföretagen. De andra ungdomsförbunden kommer troligtvis lägga mycket fokus på att kritisera tidöpartiernas politik. Vår chans att sticka ut kommer därför vara genom att attackera alla partier och prata om det ingen annan kommer lyfta – miljardärer och storföretagen. Vi ska ta varje chans att prata om att det är vårt ekonomiska system som är grunden till problemen. När de andra partierna antyder att det är individer och deras val som lett till klimatkrisen bör vi påpeka att det är kapitalismen som gjort det omöjligt att leva klimatvänligt i Sverige.

Exempel som man kan lyfta är:

Att 71 procent av världens utsläpp görs av de 100 storföretag.

Att dessa företag och miljardärer som äger dem gör enorma vinster på utsläppen.

Att de i decennier stoppat klimatomställningen genom att finansiera klimatförnekelse och lobbyism mot klimat- och miljölagar.

Att de i sin jakt på profit skapat ett slit-och-slängsamhälle där produkter byggs inte för att användas utan för att köpas, gå sönder och köpas igen med regelbundna mellanrum.

Att de äger patent på teknik som hade kunnat gynna omställningen men hellre låser in och stoppar andra från att använda den när de inte kan tjäna pengar på det.

Reformer

- Inför Sverigepriser, det vill säga lösgöra prissättningen på el från den dyra exportelen.
- Bygg ut vindkraften till land och till havs.
- Bygg ut solkraften.
- Att på sikt avskaffa kärnkraft när elproduktionen på ett hållbart sätt kan ersättas.
- Höj anslagen för forskning på förbättrad förnyelsebar energi.
- Förstatliga elnätet.
- Förstatliga underhållet av järnvägen och sluta anlita privata underentreprenörer.
- Sänkta biljettpriser för tågresor.
- Inför ett Sverigekort på fjärr- och regionaltrafik.
- Bygg ut nattågen.
- Anslut alla orter som är större än 5000 invånare till järnvägsnätet.
- Statlig produktion ska som regel använda sig av godstrafik på järnväg.
- Elektrifiera hela järnvägsnätet.
- Inför gratis lokaltrafik.
- Fler bussavgångar på landsbygden.
- Fler busslinjer på landsbygden.
- Återinför flygskatten.
- Investera i fler cykel- och gångvägar.
- Förstatliga all gruvnäring och öka kontrollen över produktionen.
- Förstatliga cementproduktionen i Sverige.
- Förbättra skyddet av skogen, reglera skogsavverkningen så att den sker på ett mer hållbart vis.
- Öka det statliga ägandet av skogen.
- Förbättra skyddet av Sveriges urskogar.
- Stötta den samiska befolkningens bevarande av naturen.
- Värna strandskyddet och allemansrätten – något som högern vill ta bort.
- Inför en lag med krav om transparenta produktionskedjor inom den svenska industrin.

- Stoppa förflyttningar av samhällsviktig industri ifrån Sverige.
- Ökat statligt stöd för ekologiskt jordbruk.
- Höj koldioxidskatten.
- Förbjud investeringar i utvinning av fossila bränslen, inklusive kol, olja och torv.
- Storföretagens koldioxidutsläpp ska ha kraftiga straffskatter.

Svar på tal

Staten kan inte göra bättre än den fria marknaden - Inget land i världen har fått bättre järnväg genom privatisering. Nyligen beslutade Storbritannien till exempel att återförstatliga efter massiva tågproblem likt de vi har idag med SJ. Titta på Northvolt. Staten betalar ut miljoner i lån och statligt stöd. Samtidigt stannar batterifabriken och Vd:n plockar ut miljoner. Om det är vi arbetare som jobbar i industrin, vår stat som går in med pengar, varför behöver någon annan sko sig på vårt arbete?

Sverige kommer inte längre vara konkurrenskraftigt - Vi tycker det är rimligt att mänsklighetens behov att undvika klimatkatastrof väger tyngre än företagens vinster. Endast genom att sätta våra industrier under demokratisk kontroll kan vi säkerställa att produktionen ställs om i tid.

Det är entreprenörer och företagande som skapar gröna lösningar - Det är arbetare och ingenjörer som tar fram och bygger lösningarna, samtidigt som andra skor sig på vårt arbete. Entreprenörer som Elon Musk som ni (LUF och CUF) hyllat i tidigare valrörelser? Eller Northvolts VD Peter Carlsson som plockade ut miljoner samtidigt som batterifabriken i Skellefteå stod still, arbetare dog och hundratals blev utan lön? Företagen är inte intresserade av gröna lösningar så länge de inte kan tjäna pengar på dem vilket i många fall inte går. De skiter i klimatet, allt de bryr sig om är pengar.

När det inte blåser funkas inte vindkraft och då krisar elpriserna – Sveriges förnyelsebara elproduktion ger billig el som nästan alltid täcker våra behov. Vi exporterar faktiskt näst mest el i Europa. Problemet är att våra elpriser drivs upp av exporten till länder som fortfarande är fast vid dyr fossil el. Lösningen är att införa Sverigepriser, alltså frikoppla de svenska elpriserna från den dyra exportelen.

Vi måste bygga upp kärnkraften – Hade kärnkraften varit kostnadseffektiv hade ni inte behövt låna hundratals miljarder och utöver det garantera Kraftbolagens vinster på elen fram till 2070 när de redan idag bygger vindkraft som är lönsam. Kärnkraft tar också lång tid att bygga när vi måste minska utsläppen redan idag!

Sverige har redan låga utsläpp – Anledningen till detta är för att vår industri flyttat till fattigare länder där arbetskraften är billig och det finns sämre miljölagar. Kapitalister kommer alltid strunta i klimatet när det hotar deras vinster. Det är vårt ansvar då svenska företag tjänar på utsläppen. Sedan måste vi förstås bistå andra länder i deras klimatanpassning – klimatkrisen påverkar oss alla!

Det finns inget land som gör tillräckligt. Sverige måste bistå andra länder i deras klimatanpassning. Vi behöver skapa en riktig biståndspolitik – inte den som IMF fört där man tvingat länder att avveckla sin offentliga sektor och miljölagar för att bli beviljade lån.

Vi behöver EU för att lösa klimatet - Ung Vänster håller med om att vi behöver samarbeta globalt för att lösa klimatkrisen. För att göra detta måste vi också stoppa storföretagens lobbyism. Till exempel oljebolagen som idag har 200 lobbyister anställda dygnet runt i Bryssel för att stoppa EU-kommissionen från att stifta klimatlagar.

Ni vill lämna EU – Problemet med EU är att det är en handelsunion som syftar till att gynna europeiska företag. EU kommer alltid prioritera den inre marknaden och företagens vinster framför klimatet. Det är också en överstatlig union som står i vägen för klimatåtgärder som anses gå emot den fria marknaden, till exempel förstatligande av vår järnväg.

Om du har frågor om miljö-och klimat under valrörelsen kan du kontakta Ung Vänsters miljö- och miljöpolitiska talesperson Evina Düzgüner på evina.duzguner@ungvanster.se, frågor om infrastruktur kan du kontakta Ung Vänsters infrastrukturpolitiska talesperson Tuva Nyström på tuva.nystrom@ungvanster.se eller info@ungvanster.se.

Utbildning

Inledning

Alla är överens om att skolan är en grundsten i vårt samhälle. Det är där våra framtida samhällsmedborgare formas, genom skolan får vi en välinformerad utbildad befolkning och att barnen är i skolan möjliggör för föräldrarna att arbeta. Men högern ser också skolan som en kassako, en plats för disciplinering och ett test på din duglighet. Det är en kapitalistisk syn på skolan. Vi som socialister ser snarare att skolan har ett kompensatoriskt ansvar för olika socioekonomiska bakgrunder, olika förutsättningar och behov hos eleverna. Skolan ska ge en likvärdig grund till alla att stå på och anpassas efter eleverna som studerar.

Det politiska läget och vår politik

Betyg och läxor

I frågan om betyg och läxor kan vi sticka ut. I Ung Vänster tycker vi att både betyg och läxor ska tas bort från skolan. Det leder till onödig stress och press på eleverna. När du är färdig i skolan ska du få vara fri och inte behöva sitta med läxor hemma. Det ska finnas avsatt tid för skolarbetet i skolan. Alla föräldrar har inte möjlighet att hjälpa sina barn med läxor av olika skäl och att förlita sig på det ger en ojämn utbildningsnivå.

Betyg säger inte heller särskilt mycket om elevens faktiska kunskap. Tanken om prestationskrav och att eleverna ska tävla mot varandra i att få högst betyg är kapitalistisk. Med nuvarande betygssystem blir syftet att plugga för att få ett högt betyg snarare än att lära sig. Vi ser hellre att det finns kunskaper man ska ha med sig vid avslutad kurs och antingen har man det eller så har man inte det och då behöver man stöd innan kursen avslutas för att få det. Lärarna bör ges mer arbetsutrymme för att se till varje elevs behov och lärande. Det gör dem genom formativ bedömning och fokus på kunskap, inte resultat i siffror och bokstäver. Lärarna har löpande och kontinuerliga utvecklingssamtal mellan elev, lärare och föräldrar. Vi är motståndare till graderade betyg i alla skolformer. Vi vill att man får ett intyg på att man har de kunskaper som ingår i utbildningen när man slutar nian och gymnasiet. Ung Vänster vill att man ska ha möjlighet att överklaga sina betyg. Vid ansökan till högre utbildning ska personlig lämplighet, eventuella intervjuer och/eller portfolion samt de skriftliga intygen tas i beaktning snarare än bokstaven på examensbeviset.

Bättre resurser för en bättre utbildning och friskare elever

Högern försöker sätta plåster på köttår som de själva skapat genom nedskärningar och privatiseringar. Plåstren är mobilförbud och mer disciplinära åtgärder i skolan. Men det kommer inte läka köttåret, det är inte lösningen. Lösningen är bättre resurser i skolan. Att lärare har tid att vara lärare och att se eleverna i sina klasser och tillåts göra ett bra jobb. Vi behöver kuratorer, skolsköterskor och specialpedagoger som kan samla upp och tillgodose de behov som finns på skolan. Vi är alla olika med olika förutsättningar och allt för länge har skolväsendet varit ett fyrkantigt hål när elever kommer i form av trianglar, cirklar, fyrkanter och hexagoner. Alla elever

1 passar inte i den snäva normen för hur man ska vara för att klara skolan utifrån dagens
2 förutsättningar. Men vi kan utveckla lärandet och ge förutsättningar till alla elever att tillförskaffa
3 sig all kunskap de förväntas få med sig från skolan.

5 Kriminalitet startar hos elever som inte får stöd i skolan. Många ungdomar idag lider av psykisk
6 ohälsa och ändå finns kuratorn bara på plats varannan tisdag och ska då tillgodose alla elever på
7 skolan. Kuratorn behöver vara på tre olika skolor för att få ihop en heltid då skolorna inte har
8 resurser att ha en kurator på plats på heltid. Det finns inte tillräckligt med specialpedagoger för att
9 hinna hjälpa alla och därför finns det elever som ger upp på skolan. Det finns inte tillräckligt med
10 rastvärdar och lärare som kan se och uppmuntra de elever som inte har en gemenskap i skolan och
11 därför söker eleven tvivelaktiga gemenskaper utanför skolan eller är ofrivilligt ensamma.
12 Kriminaliteten och den psykiska ohälsan bland unga är samhällets ansvar och det är inte
13 riskkapitalisterna, besparingarna och mobilförbudet som löser problemen. Ung Vänster säger...

15 *Det fria skolvalet*

16 Sedan 90-talet går man inte längre automatiskt på skolan som tillhör ens bostadsområde. Vi i Ung
17 Vänster vill att alla skolor ska vara likvärdiga och att du inte ska behöva göra efterforskningar själv
18 och resa långt från din bostad för att gå på en skola med värdig utbildning och bra skolmiljö. Det är
19 inte alla som har möjligheten att välja en annan skola än den närmaste och det ska inte vara en
20 nitlott utan alla skolor ska vara ett lika bra val.

22 Det fria skolvalet leder till två huvudsakliga problem. Det första är att det leder till segregation och
23 minskad likvärdighet. Det handlar om att istället för att ha en jämlik skola som speglar samhället
24 och där det finns barn både till akademiker och arbetare och till både invandrade och de som är
25 födda i Sverige så är uppdelningen väldigt stark.

27 Det andra problemet med det fria skolvalet är att skolor tvingas konkurrera mellan sig för att locka
28 till sig så många elever som möjligt. Detta görs genom dyra reklamsatsningar och lockbeten som
29 datorer, läsplattor eller resor – allt för pengar som egentligen borde gå till undervisningen.

31 Vinstintresset i skolan innebär att ett överskott måste genereras och därmed blir skattemedel som
32 borde gå till elever och lärare till vinster för företagsägare. När vinstintresset hamnar i fokus innebär
33 det att annat får stå tillbaka. I privata vinstdrivande skolor är lärartätheten lägre, andelen behöriga
34 lärare mindre, skolsköterskor och skolkuratorer ovanligare. Det är uppenbart att
35 kommunaliseringen, friskolereformen och införandet av det fria skolvalet som infördes för tre
36 decennier sen resulterat i sjunkande skolresultat och minskad likvärdighet i skolan. Ett
37 välfungerande och utbyggt utbildningssystem är en investering för hela samhället. All grundskole-,

gymnasie- och högskoleutbildning ska vara offentligt finansierad, styras demokratiskt och utföras i offentlig regi.

CSN

Att kunna få CSN är en förutsättning för många för att kunna studera. Men CSN-bidraget har inte följt med den övriga inflationen i samhället. Många studenter tvingas jobba extra utöver studierna för att få ekonomin att gå runt. Gymnasieelever får 1 250 kronor i månaden med en förutsättning att en i övrigt försörjs av ens familj. För studier på högskole- och universitetsnivå kan du få ett bidrag och också ansöka om ett lån. För att klara dig endast på CSN som inkomst förutsätts att du tar både bidrag och lån. För heltidsstudier kan du få 13 592 kronor i månaden från CSN, 4 120 kronor i bidrag och 9 472 kronor i lån (CSN.se). Existensminimum i Sverige är normalbeloppet + hyra. Normalbeloppet är ett belopp som beräknas varje år för att täcka de nödvändigheter som alla bör ha rätt till, 2026 är normalbeloppet i Sverige 6 243 kronor per månad för en ensamstående vuxen utan barn (Kronofogdens hemsida). För en ensamstående vuxen utan barn med en hyra på 5 000 kronor skulle existensminimum beräknas till 11 243 kronor. En student under samma förhållanden har då endast 2 347 kr över existensminimum. Högern tycker ju i vanliga fall att pengar är det enda sättet att motivera människor men när det kommer till att utbilda vår befolkning verkar de tycka att det ska vara tufft ekonomiskt att vara student. Det tycker inte vi.

Den feministiska skolan

Skolan har potential att vara ett verktyg för att verka mot ojämlikheten mellan män och kvinnor, både genom att ge tjejer plats på killars bekostnad och genom att förändra förlegade mönster. Så är det inte idag. Skolan upprätthåller snarare förutfattade könsnormer genom könskodade gymnasieprogram, undervisning utan genusmedvetenhet och manligt skolstyre. Vi i Ung Vänster hade velat se mycket mer utbildning om genusmedvetenhet i skolan och ett mer aktivt kompensatoriskt arbete för det patriarkala samhället vi lever i idag. Levande jämställdhetsplaner och ett aktivt jämställdhetsarbete måste vara en självklar del av skolans verksamhet. Skolan ska utmana könsmaktsordningen, inte upprätthålla den.

Könsmaktsordningen förekommer i alla åldrar, men tar sig olika uttryck. Att killar tar sig makt på tjejers bekostnad förekommer genom hela skolsystemet. Det grövsta uttrycket är det sexualiserade våldet, det könsbaserade våldet. En majoritet av alla tjejer på gymnasiet har någon gång varit utsatt för någon typ sexuella trakasserier. Det kan handla om allt från tafsningar, till verbala kränkningar och övergrepp. Vi ser också hur det sexualiserade våldet drabbar unga tjejer i låg- och mellanstadiet, något som ofta förbises och bortförklaras som lek. Könsmaktsordningen och dess problem är strukturella och något samhälle och skolan måste ta ansvar för. Ung Vänster kräver feministiskt självförsvar i skolan. Det är ett rum där tjejer kan få dela erfarenheter, få verktyg för att försvara sig

1 mot det sexualiserade våldet och ett sätt för tjejer att ta tillbaka makten över sina liv och sina
2 kroppar.

3 *Sexualundervisningen*

5 Sexualundervisningen är just nu under attack. Som det är nu så är sexualitet, samtycke och
6 relationer något som ska lyftas i alla skolämnen, rektor har ett ansvar för att undervisningen
7 genomförs och kunskap om sexualitet, samtycke och relationer är en del av såväl läroplanen som
8 kriterierna under lärarutbildningen. Tidöregeringen la fram ett förslag till riksdagen den 17 mars
9 2026 där kunskapsområdet Sexualitet, samtycke och relationer ska strykas från flera ämnen.
10 Rektorns ansvar för att undervisningen genomförs tas bort. Examensmålet "visa förmåga att
11 kommunicera och reflektera kring frågor som rör identitet, sexualitet och relationer" på
12 lärarutbildningen som infördes 2022 tas bort. Dessutom ska frågorna helt försvinna ur läroplanens
13 inledande delar – där skolans mål och värdegrund slås fast.

15 Samtidigt ser vi hur hälsomyter sprids på sociala medier, hur hbtq-ungdomar utsätts för hot och
16 hat och hur var femte ung tjej uppger att hon utsatts för sexuellt våld. Skolinspektionen
17 har dessutom konstaterat att elever riskerar att få ytliga kunskaper när skolor inte tar ett
18 helhetsgrepp om sexualundervisningen. Sexualundervisningen behöver mer plats i skolan och inte
19 mindre. Det är viktigare än någonsin att skolan är en plats för att lära sig om kropp, relationer,
20 samtycke, sex och sexualitet. Ung Vänster vill se en stärkt sexualundervisning.

22 **Reformer**

- 23 ● Anställ fler lärare i grundskolan i syfte att skapa mindre skolklasser.
- 24 ● Anställ fler specialpedagoger, kuratorer och skolsjuksköterskor i grundskolan och på
25 gymnasiet.
- 26 ● Slop läxor.
- 27 ● Inför en läroplan som har ett målinriktat fokus snarare än ett resultatnriktat som
28 reformerar betygssystem därefter och innebär en minskad administrativ börda för lärare.
- 29 ● Förbjud privata aktörer i välfärden och låt verksamheterna övergå till offentlig regi.
- 30 ● Återinför ett statligt huvudmannaskap för skolan.
- 31 ● Ta bort det fria skolvalet och inför en närhetsprincip.
- 32 ● Frys räntan på CSN.
- 33 ● Höj CSN-bidraget.
- 34 ● Gör om delar av CSN-lånet till bidrag.
- 35 ● Erbjud alla tjejer i grundskola och gymnasium feministiskt självförsvar.
- 36 ● Höj anslagen till folkhögskolor och studieförbund.
- 37 ● Satsa mer resurser på modersmålsundervisning och utbildning i Sveriges minoritetsspråk.

Vår fiende i utbildningspolitik

De fiender vi ska använda oss inom utbildningspolitik är riskkapitalisterna i friskolorna. Friskolor är skolor som inte drivs av kommunen utan av någon annan ägare. Det kan vara en stiftelse med en särskild pedagogisk idé eller, vilket är vanligare, ett privat företag som vill tjäna pengar. Sverige är unikt på så sätt att det är det enda landet i världen där privata företag inom skolan och välfärden kan ta ut obegränsat med vinst.

De främsta ägarna är stora riskkapitalbolag som till exempel Academedia och Kunskapsskolan. Ibland kan borgare säga att även om vinsterna i privatägda skolorna är höga så delas inte allt ut, utan den största delen återinvesteras i verksamheten. Det de menar med det är att alla pengar som sparas in på undervisningen inte delas ut till ägarna direkt, utan att en del går åt till att till exempel starta nya skolor och köpa upp mindre företag. Detta gör de för att kunna tjäna ännu mer pengar i framtiden och för att företagen ska vara värda mer om de ska säljas, men det gynnar ju knappast eleverna och lärarna som blir av med resurser för att de ska återinvesteras någon annanstans i företaget.

Academedia rapporterar själva en vinst på 821 miljoner kronor under första kvartalet 2025 (Academ medias egen hemsida). Academedia, Engelska skolan, Thorengruppen och Kunskapsskolan har tillsammans tjänat drygt 1,3 miljarder kronor det senaste året, vilket motsvarar en omsättning på nästan 20 miljarder kronor (Nyhetsidan aktualitet.se). De här pengarna hade kunnat gå tillbaka till skolorna och skapa en tryggare och bättre plats för utbildning med mer resurser att hjälpa olika elever med sina behov. Intäkterna i sig kommer från våra skattepengar i form av den kommunala skolpengen som varje elev genererar som ska täcka lokalkostnader, lärarlöner och olika kostnadsslag. Friskolorna har rätt att få lika stor skolpeng som de kommunala skolorna för vissa kostnadsslag. Dessutom kan friskolorna få statliga bidrag. Friskolorna får inte enligt lag ta ut några avgifter för undervisningen. Vilket innebär att alla intäkter är från skattepengar. Friskolorna blöder alltså skattepengar som plockas ut i vinst för riskkapitalister och urholkar utbildningen och tryggheten i det här landet. Det gör riskkapitalisterna inom skolan till vår största fiende i frågan om rättvis, trygg och likvärdig utbildning i Sverige.

Svar på tal

Mobilförbud i skolan - Vi i Ung Vänster är inte per se emot en mobilfri skola, men det är ett felaktigt fokus. Det är inte mobilernas fel att fler och fler elever får svårigheter i skolan. Det beror på minskade resurser till lärare och elevhälsa. Det beror på att pengar som skulle kunna läggas på skolan läggs i riskkapitalisters fickor istället.

1 ***Vinster i skolan är positivt för utbildningsnivån eftersom det leder till konkurrens och***
2 ***effektivitet*** - Nej, det är det inte. Riskkapitalister bryr sig inte om utbildningsnivån utan bara om
3 hur de kan tjäna mer pengar och det gör de på bekostnad av elevernas utbildning och hälsa. Det går
4 inte att "effektivisera" när det kommer till människor. Att minska på tid eller pengar gör bara att
5 skolpersonal tvingas göra ett sämre jobb och elever får sämre utbildning.

6
7 ***Valfriheten är viktigt, det fria skolvalet är en rättighet*** - Det fria skolvalet innebär bara att
8 vårt samhälle blir mer segregat. Du ska inte behöva välja skola utan alla skolor ska vara lika bra
9 och finnas nära dig.

10
11 *Om du har frågor om utbildning under valrörelsen kan du kontakta Ung Vänsters*
12 *välfärdspolitiska talesperson Sonja Korsman på sonja.korsman@ungvanster.se eller*
13 *info@ungvanster.se*

Rättspolitik

1 **Inledning**

2 Ung Vänsters rättspolitik utgår från en socialistisk och feministisk analys av samhället. Vi menar att
3 brottslighet inte uppstår i ett vakuum utan formas av de materiella och sociala villkor människor
4 lever under. Klassamhället och könsmaktsordningen påverkar både vem som drabbas av brott och
5 vem som hamnar i kriminalitet. Ett samhälle med stora klassklyftor, ekonomisk otrygghet och
6 nedskärningar i välfärden skapar en grogrund för social utsatthet, vilket i sin tur ökar risken för
7 kriminalitet.

8 Samtidigt präglar könsmaktsordningens maktstrukturer många av de brott som begås i samhället.
9 Mäns våld mot kvinnor är ett av de mest omfattande brottsproblemen i Sverige och påverkar
10 hundratusentals människor varje år. Trots detta behandlas dessa brott ofta som mindre prioriterade
11 i den politiska debatten än andra typer av kriminalitet.

12 För Ung Vänster är utgångspunkten att den bästa kriminalpolitiken är den som gör att färre
13 människor hamnar i kriminalitet från början. Ett jämlikt samhälle med stark välfärd, fungerande
14 skolor, trygga bostäder och goda framtidsmöjligheter minskar brottsligheten mer effektivt än
15 hårdare straff. Kampen mot kriminalitet hänger därför ihop med kampen mot klassamhället och
16 könsmaktsordningen.

17 **Det politiska läget och vår politik**

18 Under de senaste åren har frågor om brott och straff fått allt större utrymme i svensk politik.
19 Nästan alla riksdagspartier tävlar om att framstå som tuffast mot brottsligheten. Krav på längre
20 straff, fler fängelser, visitationszoner och utökade övervakningsbefogenheter har blivit centrala
21 inslag i den politiska debatten.

22 Den här utvecklingen bygger ofta på föreställningen att hårdare straff automatiskt leder till mindre
23 kriminalitet. Forskningen ger dock inte något tydligt stöd för detta. Tvärtom visar många studier
24 att längre fängelsestraff har begränsad effekt på brottsligheten och i vissa fall kan öka risken för
25 återfall. När människor isoleras från samhället, förlorar arbete och sociala relationer och saknar
26 stöd när de lämnar fängelset blir det svårare att bygga upp ett stabilt liv efter avtjänat straff.

27 Den politiska debatten präglas också av en stark fokusering på spektakulära våldsbrott, samtidigt
28 som andra typer av brott hamnar i skymundan. Mäns våld mot kvinnor, hatbrott och ekonomisk
29 brottslighet diskuteras betydligt mindre trots att de påverkar samhället i stor omfattning.

30 Ung Vänster menar att kriminalpolitiken måste bygga på kunskap, långsiktighet och sociala
31 reformer. Istället för att använda rädsla och symbolpolitik behöver politiken fokusera på vad som
32 faktiskt minskar brottsligheten.

1 Ung Vänsters vision är ett samhälle där kriminaliteten minskar därför att ojämlikheten minskar.
2 När människor har trygga livsvillkor, tillgång till utbildning, arbete och bostad minskar också de
3 sociala faktorer som ofta ligger bakom kriminalitet.

4 Kriminalpolitiken måste därför kombineras med en bred politik för jämlikhet. En stark välfärd,
5 fungerande skolor och en aktiv arbetsmarknadspolitik är viktiga delar av en långsiktig strategi mot
6 brottslighet.

7 Samtidigt måste rättssystemet fungera bättre för dem som utsätts för brott. Brottsoffer ska få stöd,
8 skydd och upprättelse. Särskilt viktigt är det att stärka arbetet mot mäns våld mot kvinnor, hatbrott
9 och andra brott som riktas mot människor på grund av deras identitet.

10 Straffens syfte ska inte vara samhällelig hämnd. Istället ska Kriminalvården ge människor möjlighet
11 att lämna kriminaliteten bakom sig och återvända till samhället. En kriminalpolitik som fokuserar
12 på rehabilitering, utbildning och arbete kan minska återfallen i brott och därmed skapa ett tryggare
13 samhälle på lång sikt.

14 Gängkriminaliteten är ett allvarligt problem i vissa delar av Sverige. Skjutningar och grovt våld
15 skapar stor otrygghet och påverkar människors vardag. Samtidigt är det ofta de människor som bor
16 i de områden där gängen är verksamma som drabbas hårdast.

17 Många av dessa områden har under lång tid präglats av arbetslöshet, nedskärningar i välfärden,
18 trångboddhet och brist på framtidsmöjligheter. För att minska gängkriminaliteten måste
19 rekryteringen till gängen brytas. Det kräver satsningar på skola, arbete, socialtjänst och
20 fritidsverksamhet.

21 Sexualbrott och mäns våld mot kvinnor är ett av de största rättspolitiska problemen i Sverige.
22 Samtidigt är det få anmälningar som leder till åtal och ännu färre som leder till fällande dom.
23 Problemet handlar därför ofta om brister i rättssystemets arbete snarare än om straffnivåer. Det
24 sagt vill Ung Vänster skärpa straffen för sexualbrott och kvinnomisshandel.

25 Hatbrott riktas mot människor på grund av deras identitet och utgör ett hot mot både individers
26 trygghet och demokratin. Rasism och högerextremism är ett växande problem i Europa och även i
27 Sverige. Dessa brott måste prioriteras högre i rättsväsendets arbete.

28 Ekonomisk brottslighet är ett annat område som ofta hamnar i skymundan i den politiska
29 debatten. Varje år försvinner stora summor i skatteflykt och avancerad skatteplanering. Dessa
30 pengar hade kunnat användas till att finansiera välfärd och samhällsinvesteringar.

31
32

Vår fiende i rättspolitik

Den fiende vi ska använda inom rättspolitik är Tidöregeringen och de rikaste i samhället. Tidöregeringen för en rättspolitik som grundas i ett rasistiskt "vi och dem"-tänk. Deras rättspolitik spär på rasismen och försvårar livet för rasifierade, samtidigt som den ökar kriminalitetens verkliga orsak: ojämlikheten. Klassamhället skapar ojämlika livsvillkor där vissa människor saknar ekonomisk trygghet, framtidstro och möjligheter. Denna ojämlikhet ökar risken för social utsatthet och kriminalitet. Deras rättspolitik är också kvinnofientlig. Mäns våld mot kvinnor är en samhällsepidemi, och just nu kan vi bland annat se den största nedmonteringen av stöd för kvinnor i form av tillståndsplikten för skyddade boenden som tvingat kvinnojourerna att lägga ner en majoritet av sina boenden.

Reformer

- Avkriminalisera innehav av narkotika för eget bruk.
- Att i samband med avkriminalisering av narkotika för eget bruk erbjuda vård och behandling för alla som påträffas med narkotika.
- Bygg ut frivården - d.v.s vård utanför fängelseanstalt.
- Fasa ut korta fängelsestraff till förmån för elektronisk fotboja, med undantag för sexualbrott.
- Renovera fängelserna, mindre anstalter av högre kvalitet.
- Utred nationellt avhopparsprogram för gängkriminella.
- Återinför ungdomsrabatten för unga mellan 18 och 20 år.
- Avskaffa isolering.
- Förbud mot att fängsla barn.
- Begränsa den maximala häktningstiden till högst tre månader.
- Lägga ner SiS-hemmen.
- Öka resurserna till tullverket i syfte att stoppa narkotikasmuggling, vapenhandel, människohandel och penningtvätt.
- Avskaffa anonyma vittnen.
- Kriminalisera och döm skatteflykt på samma sätt som stöld.
- Bevara Ekobrottsmyndigheten och öka dess finansiering.

Svar på tal

Vi behöver hårdare tag mot kriminella - Forskningen visar att längre straff sällan har någon avgörande effekt på brottsnivåerna. Förebyggande arbete och rehabilitering ger bättre resultat.

Polisen måste få fler befogenheter - Verklig trygghet skapas genom jämlikhet, fungerande skolor och en stark välfärd.

- 1 ***Avkriminalisering riskerar att öka droganvändningen*** - Erfarenheter från flera länder visar
- 2 att en politik som kombinerar avkriminalisering med satsningar på vård kan minska både missbruk
- 3 och dödsfall.

- 4 *Om du har frågor om rättspolitik kan du kontakta Ung Vänsters rättspolitiska talesperson Ann*
- 5 *Olsen på ann.olsen@ungvanster.se eller info@ungvanster.se*